Гос. книжная палата УзССР

Элим деб, юртим деб ёниб яшаш керак!

ТУРКИСТОН

YOŞLARNING IJTIMOIY — SIYOSIY GAZETASI

1996 йил 27 март. Чоршанба. № 17 (14315)

ПРЕЗИДЕНТ ҲУЗУРИДА ҚАБУЛ

Узбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов 26 март куни Буюк Британиянинг «Лонро» компанияси президенти ва бош ижрочи директори Дитер Бокни қабул қилди.

Узбекистон раҳбари дунёга машҳур ва илғор замонавий технологияга эга «Лонро» компанияси билан ҳамкорлик икки мамлакат ҳукуматлари томонидан қуллаб-қувватланаётганини қайд этди. Бугун эса ҳамкорликда ишлаб чиқилган лойиҳаларни ҳаётга жорий этиш жараёнини тезлаштириш ҳар икки томон учун ҳам фойдалидир, деб таъкидлади Президент.

Тоғ-кон саноати, хусусан, олтин қазиб олиш, нефт ва газни қайта ишлаш, қишлоқ хужалиги ва бошқа соҳаларда кенг фаолият курсатадиган «Лонро» гуруҳига 900 га яқин компания киради ва у жаҳондаги 80 дан зиёд мамлакатда уз ваколатхоналарига эга. 1994 йили Узбекистон Вазирлар Маҳкамаси «Лонро» компанияси билан ҳамкорликда олтин қазиб чиқариш буйича қушма корхона ташкил этиш тўғрисида қарор қабул қилган эди.

Суҳбат чоғида қушма лойиҳанинг техник-иқтисодий асоси ва уни амалга ошириш ишларини жонлантириш билан боғлиқ масалалар муҳокама этилди.

Қабулда Узбекистон Бош вазири Уткир Султонов иштирок этди.

(ЎзА).

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВНИНГ ЎЗБЕКИСТОН МИЛЛИЙ АХБОРОТ АГЕНТЛИГИ – ЎзА МУХБИРИ БИЛАН СУҲБАТИ

ЎЗБЕКИСТОН МИЛЛИЙ АХБОРОТ АГЕНТЛИГИ — ЎзА МУХБИРИ ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВДАН МУСТАҚИЛ ДАВЛАТЛАР ҲАМДЎСТЛИГИ МАМЛАКАТЛАРИДАГИ ИНТЕГРАЦИЯ ЖАРАЁНЛАРИ РИВОЖИ БИЛАН БОҒЛИҚ БИР НЕЧА САВОЛГА ЖАВОБ БЕРИШНИ ИЛТИМОС ҚИЛДИ.

САВОЛ: Кейинги пайтларда айрим мамлакатлар матбуот саҳифалари ва телевидениесида собиқ СССР ҳудудидаги, Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлигига аъзо бўлган мамлакатларнинг чуқур интеграцияси тўғрисида давлатлараро шартномалар имзоланишга тайёрланаётгани ҳақида турли-туман фикрлар тез-тез такрорланиб турибди. Сизнинг бу хусусдаги фикрингизни билишни истар эдик.

ЖАВОБ: Ҳақиқатан ҳам, кейинги пайтларда собиқ совет ҳудудидаги давлатларнинг интеграцияси тўғрисида, Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги ўз умрини яшаб бўлди, энди интеграциянинг янги моделини яратиш лозим, деган мазмунда жуда кўп гапириляпти. Айрим кишилар ҳозирнинг ўзидаёқ бу мўлжалланаётган бирлашма ва давлатлараро ташкилотларнинг номларини ҳам топиб қўйган.

Бу гапларни Беларусь Президенти ўрток А. Г. Лукашенконинг чиқишлари, нутқларидан эшитганда, агар биз барчамиз шошилинч равишда интеграция билан шуғулланмасак, дарҳол Россия атрофида бирлашмасак, ҳолимиз вой бўлади, келажагимиз, мамлакатимизнинг тараққиёти барбод бўлади, деган таасурот туғилади. Ҳеч ким, бирор давлат мустақил равишда яшаб қололмайди, ўз муаммоларини ҳал этолмайди, буҳрондан чиқолмайди, деган баёнотларни доимо эшитиб турамиз. Гўё Европа ва бошқа жойларда биз ҳеч кимга керак эмасмиз, нажот фақат тезроқ бирлашишда ёки бугунги кун тили билан айтадиган бўлсак, интеграцияда эмиш. Дастлаб давлатлараро иқтисодий ва гуманитар асосда чуқур интеграцияга эришсак, кейинчалик... қандайдир «конфедерациями, федерация иттифоқи деган, собиқ СССРдан ҳам мустаҳамроқ бирор уюшма»га етишувимиз ҳеч гап эмас эмиш.

Яна бир гап: бугунги айрим суверен давлат раҳбарлари ўзига, худо кўрсатмасин, собиқ СССРнинг барбод бўлишида иштирок этган, деган айб қўйилишининг олдини олишга уринади.

Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги мамлакатларидаги айрим раҳбарлар интеграция ёки турли-туман иттифоқлар барпо этиш тўғрисидаги янги ташаббусларни дам-бадам кўтариб турмаса, хумори босилмайди.

Шуниси ғалатики, айрим раҳбарлар ўз номидан, айтайлик, ўз республикаси номидан эмас, албатта, Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлигига бирлашган барча мамлакатлар номидан гапиришга ҳаракат қилади. Гўёки, уларга барчанинг номидан гапириш ҳуқуқи берилгандек.

Бироқ бу халқлардан ҳар бирининг муайян тафаккур тарзи, руҳияти, кайфияти қандайлиги, бу муаммоларга муносабати, улар ўз келажагини қандай тасаввур этаётгани хусусида ўйлаб кўриш уларнинг етти ухлаб ҳам тушига кирмайди.

САВОЛ: Сизнинг фикрингизча, бундай ташаббусларни қандай изоҳлаш мумкин?

ЖАВОБ: Бундай «ўта фаоллик»ни, ўзбекча қилиб айтганда, ҳовлиқмаликни фақат шундай изоҳласа бўлади:

Биринчидан, барчанинг назарида бўлиш, ўзини нафақат ўз халқининг, балки қачонлардир СССР таркибида бўлган бошқа республика ва халқларнинг ҳам манфаатлари учун куюнадиган киши сифатида кўрсатиш, кўз-кўз қилиш истаги.

Иккинчидан, менимча, бу энг муҳими ҳам — ўз фуқаролари ва жамоатчиликнинг диққатини мамлакатдаги кескин муаммолардан чалғитиш, бошқа йўл тополмаслик, истасангиз, буткул ночорлик белгисидир.

Аслида бу ерда баҳснинг ўзига ўрин йўқ: интеграция керак, мен ҳатто интеграциянинг ўзигина эмас, умумий мақсадларга эришиш, барча халқларнинг фаровонлиги йўлида бор куч ва имкониятларни бирлаштириш учун шарт-шароит яратадиган кооперация керак, деб айтган бўлардим.

Бироқ интеграция оқилона бўлмоғи лозим. Аввало, бундай интеграция учун тегишли шарт-шароит яратилиши зарур. Яъни, менинг қатъий фикрим шундан иборатки, интеграция, энг аввало, ўз салоҳияти, ўз кучи ва имкониятларига суянган ҳолдагина, ўзаро фойдали шериклик қилиш учун қурби етгандагина, такрор айтаман, ўзаро фойдали кооперация вужудга келиб, бундан барча манфаатдор томонлар наф кўргандагина амалий натижа бериши мумкин.

Боқимандаликка асосланган уринишлар, ўз муаммоларини бошқалар ҳамда уларнинг ресурслари ҳисобига ҳал қилишга умид боғлаш, мажозий қилиб айттанда, ёвгон шўрва ҳаммага баравар тортиладиган қуроқ дастурхон муҳайё этишга интилишлар биз учун мутлақо мақбул эмас. Энг муҳими шундаки, бундай интеграция эркимизни, мафкурасидан, дунёнинг қайси қитъасида жойлашганидан қатъи назар, биз муносабат ўрнатган шериклар билан алоқаларимизни чеклаб қўймаслиги керак.

Бундан ташқари, интеграциянинг янги модели, бугунги кунда турли минбарларда тез-тез такрорлаб турилганидай, қандайдир ҳарбий-сиёсий блок тузиш мақсадига хизмат қилмаслиги лозим.

САВОЛ: Сизнинг назарингизда интеграция жараёнларини шакллантиришга асос бўла оладиган принципиал ҳоллар нималардан иборат бўлиши мумкин?

ЖАВОБ: Биз давлатлар ўртасидаги интеграция ва кооперация қуйидаги бешта шартга асосланиши лозим, деб ҳисоблаймиз.

Биринчидан, интеграцияга ихтиёрий қўшилиш, бунда давлатлар тўла тенг ҳуқуққа эга бўлиши керак. Суверенитет ва давлат мустақиллиги тўла сақланиб қолиши зарур.

Иккинчидан, ҳар бир мамлакатда ўтказилаётган ислоҳотлар бир йўналишда ва бир-бирига монанд бўлиши лозим. Назаримизда, сиёсий ва иқтисодий янгиланишларнинг, қонунчилик ва ҳуқуқий асоснинг турли босқичида турган давлатларнинг интеграциялашуви мумкин эмас.

Учинчидан, ҳар бир давлат, энг аввало, ўз салоҳиятига суяниши лозим. Интеграция ва кооперация жараёнларини чуқурлаштиришдан барча аввало ўзаро, бир-биридан манфаатдор бўлиши керак. Боқимандалик кайфиятининг барча кўринишларига, бировнинг ҳисобидан бошқаларнинг муаммосини ҳал этиш ниятларига барҳам берилиши шарт. Қудратли Россия бошқаларни елкасига ўтқазиб, бало-қазолардан бир амаллаб олиб ўтади, деган хомхаёлга учмаслик керак.

Тўртинчидан, интеграция жараёнларини сунъий равишда жадаллаштиришга ҳам йўл қўйиб бўлмайди, интеграция шунчаки интеграция учун эмас, ўзини кўрсатиш, популистик ва бошқа сиёсий мақсадлар учунгина эмас, энг аввало, биз номи ва фикри билан ҳар бир ҳатти-ҳаракатимизни ниқобламоқчи бўлаётган халқларнинг фаровонлиги учун амалга оширилиши лозим.

Бешинчидан, интеграция жараёнларига мафкуравий тус бериш оқибатида давлатлар устидан қуриладиган парламентлараро, ҳукуматлараро қўшма тузилмаларни ташкил этиш, бу жараённи иқтисодий интеграция жараёнларидан олдин қўйиш ҳамда иқтисодий алоқаларнинг холисона амалга оширилишига зуғум қилиш мутлақо номақбулдир.

Аравани отдан олдинга қўйиб бўлмаганидек, сиёсатни ҳам иқтисодиётдан олдинга қўйиб бўлмайди.

Интеграция деб аталаётган бундай ҳодисанинг куч ишлатадиган, зўравонлик усуллари бизга мутлақо тўғри келмайди. Бунинг қандай оқибатга олиб келиши тўғрисида гапириб ўтиришнинг ўзи ортиқча.

Акс-садо

ДИЛДАГИ ГАПЛАР

С. Мирзаев — Тошлоқ тумани ҳокими, Олий Мажлис депутати.

Президентимизнинг халқ депутатлари Хоразм вилояти Кенгашининг навбатдан ташқари сессиясида сўзлаган нутқини икки маротаба телевизорда, бир маротаба радиода эшитдим. Президентимизнинг айтган барча гапларини тўлалигича маъқуллайман. Сессияда кўтарилган муаммолар, айниқса, аҳолини ичимлик суви билан таъминлаш, ёш кадрларга эътиборни кучайтириш, эмиссияни камайтириш, чет эл инвестицияларини олиб келиш масалалари бизнинг туманга ҳам тааллуқлидир. Биз туман меҳнаткашлари ва фаоллари билан сессияда қўйилган муаммоларни ҳаётга татбиқ этишга барча кучларимизни сафарбар этамиз.

Б. Абдураҳмонов — Фарғона вилояти онкология диспансери бош врачи.

Сессияда кўтарилган барча масалалар вилоятимиз учун долзарбдир. Президентимизнинг аҳолини ижтимоий ҳимоя қилишда, табобатга, табиатни муҳофаза қилишга ва инсонни соғломлаштиришга эътиборни кучайтириш, дори-дармон билан таъминлашни яхшилашга қарата, айтилган фикрлари биз тиббиёт ходимлари олдига катта вазифалар қўйди. Биз ана шу фикрлардан хулоса чиқариб, ўз имкониятларимизни яна бир бор кўриб чиқамиз. Халқимиз соғлиғини сақлаш борасидаги ишларимиз билан мамлакатимиз равнақига ҳисса қўшамиз.

Ў. Абдиев — Гулистон тумани ҳокими.

Президентимиз нутқида қишлоқ хўжалиги ерларини бонитет бали бўйича баҳолаш масаласи туман меҳнат аҳлини руҳлантириб юборди. Шунингдек пул эмиссиясини камайтириш ва кадрлар билан ишлаш, ёшлар тарбиясига эътиборни кучайтириш масалалари бўйича қўйилган вазифалар ниҳоят ўринлидир. Биз бундан тегишли хулоса чиқариб оламиз.

Э. Ҳакимов — Гулистон тумани «Боёвут» деҳқон-фермер хўжалик бирлашмаси раиси.

Биз деҳқонларни ерларни бонитет балига қараб ҳосилини белгилаш, ерларни мелиоратив ҳолатини яхшилашга эътибор масалаларининг кўтарилганлиги жуда хурсанд қилди. Бу фикрларни қўллаб-қувватлаймиз.

Г. Ҳасанов — Гулистон шаҳар нон ишлаб чиқариш ҳиссадорлик жамияти раиси.

Россия коммунистларининг «СССРни қайта тиклаймиз», деган сафсатасининг бизга ҳеч қандай дахли йўқ. Биз мустақил давлатмиз. Орқага қайтиш йўқ.

Б. Саиткулов — Фориш тумани ҳокими.

Республика Президенти муҳтарам И. А. Каримовнинг Хоразм вилояти Кенгашининг навбатдан ташқари сессиясидаги нутқини туманимиз аҳли зўр қизиқиш билан кутиб олди. Мамлакатимизда ислоҳотнинг бориши Хоразм вилояти мисолида аниқ фактлар билан таҳлил этилди. Сессияда аҳолининг, айниқса, қишлоқ аҳлининг турмуш тарзини яхшилаш борасида айтилган гаплар биз форишлик раҳбар ва мутахассисларга катта масъулият юклайди. Зеро, олдимизда, асосан, чорвачиликка ихтисослашган туманимизда иқтисодий ислоҳотларни янада чуқурлаштиришда жуда катта вазифалар турибди.

Ў. Отабоев — Ғаллаорол тумани Э. Исмоилов номли ширкат хўжалиги бош чўпони.

Республикамиз Президенти И. А. Каримов таъкидлаганларидек мамлакатимиз ўзи танлаган йўлдан асло орқа қайтмайди. Мустақиллик йўли бутун халқимиз йўлидир. Шу нуқтаи назардан айтадиган бўлсак, Россия Давлат Думасида собиқ иттифоқни тиклашга уринишлар хом хаёлдан бошқа нарса эмас. Шунинг учун ҳам юртбошимизнинг халқ депутатлари Хоразм вилояти кенгашининг навбатдан ташқари сессиясидаги истиқлол бундан буён ҳам бош мақсадимиз бўлиб қолавериши тўғрисида айтган сўзларини беҳад қониқиш билан қабул қилдик. Барчамизда юртимиз келажаги яна ҳам порлоқ бўлишига ишонч ҳисси кучайди.

ҚИММАТЛИ ҚОҒОЗЛАР

бозорининг ишлаш самарадорлигини ошириш ва уни давлат йўли билан тартибга солиш, унинг қатнашчилари фаолиятини мувофиқлаштириш, сармоядорларнинг ҳуқуқ ва манфаатлари ишончли ҳимоя қилинишини таъминлаш мақсадида Ўзбекистон Республикаси Президенти И. Каримов 1996 йил 26 мартда «Ўзбекистон Республикаси Давлат мулки қўмитаси ҳузурида қимматли қоғозлар бозори ишлашини мувофиқлаштириш ва назорат қилиш марказини ташкил этиш тўғрисида»ги Фармонига имзо чекди. Ушбу фармон мамлакатимизда қимматли қоғозлар бозори ривожига улкан ҳисса қўшади.

Ўзбекистоннинг биринчи автомобили

ОҚ ЙЎЛ, «ДАМАС»

1996 йил 25 март. Мустақил Ўзбекистон тарихида зарҳал ҳарфлар билан ёзиладиган яна бир қутлуғ сана. Шу куни Андижон вилоятининг Асака шаҳридаги «ЎзДЭУавто» Ўзбекистон — Корея қўшма корхонасида «Дамас» микроавтобуслари ишлаб чиқариладиган линия ишга тушди.

Мамлакатимизда пахта териш машиналари, тракторлар ҳамда самолётлар ишлаб чиқариларди. Энди эса ўз автомобилимизга эга бўлдик. Ушбу воқеанинг тарихини юртдошларимиз яхши билишади. Ҳозирча Марказий Осиёда ягона бўлган бу корхонанинг тамал тошини, Президентимиз Жанубий Корея республикасига қилган сафарида қўйганди.

Орадан кўп ўтмай Жанубий Кореялик мутахассислар билан Асакада катта ишлар бошлаб юборилди. Қўшма корхона учун жой Асакадаги трактор тиркамалари ишлаб чиқарадиган завод танланди. 1993 йилнинг апрель ойида эски завод ускуналарини кўчириш бошланди. Қисқа вақт ичида қўшма корхона тикланиб, маҳсулот беришга тайёрланди. Ушбу гигант корхонага жаҳондаги энг сўнгги замонавий дастгоҳлар, ускуна ва линиялар ўрнатилди. Бу ердаги барча ишлар роботлар орқали автоматик усулда бажарилади.

Қўшма корхона бош директори Шуҳрат Юсуповнинг айтишича, автогигантнинг бевосита Асакада ташкил қилиниши Фарғона водийсида ёшларни иш билан таъминлашда катта аҳамиятга эга. Энг асосийси ёшлар ўзлари севган касблари бўйича ишлайдилар.

«ЎзДЭУавто»нинг келажаги порлоқ. Заводнинг бутловчи узеллари ва деталларни тайёрлаш юзасидан буюртмаларни бажарадиган бошқа корхоналарда 50 мингдан ортиқ янги иш жойлари ташкил қилинади.

Ҳозир қўшма корхонада қўшимча лойиҳа, қурилиш ва монтаж ишлари жадаллик билан кетаяпти. Ишларнинг ҳар томонлама сифатли ва қисқа вақтда бажарилишида ёшларнинг ўрни катта бўлаяпти.

Заводга ўрнатилган нозик техникаларни бошқаришнинг ўзи бўлмайди. Бунинг учун катта билим, қунт керак бўлади. Бугунги кунгача «ЎзДЭУавто» Корея корпорациясига қарашли ўқув масканларида 800 нафар ёш асакалик тажриба ўрганиб қайтдилар. Ҳамкорларимиз ўзбек йигитларининг касбни пухта эгаллашлари, техника сирларини тез илғаб олишларидан хурсанд. Энди эса янги ишчилик учун йигитлар иқтидорларига қараб танлаб олинмоқда.

Илгари завод ва фабрикаларга мактабни наридан бери битирганларни ҳам олишарди. Эндичи... Замонавий техникани бошқараётган ишчи нафақат ўз касбини пухта эгаллаши, балки бир неча чет тилларини ҳам билиши лозим. Ҳозир 500 нафар ёш Жанубий Кореяда автомобилсозликнинг сир асрорларини ўрганмоқда. Йил охиригача 300 дан ортиқ ёшлар малака оширишга юборилади.

Бу автомобиллар ғоят тежамлилиги билан жаҳоннинг энг замонавий автомобилларидан қолишмайди. «Дамас» микроавтобуси етти кишига мўлжалланган. 100 километр масофага 4,7 литр бензин сарф қилади. «Волга» ва «Жигули» автомашиналарига қараганда анча кам ёнилғи сарфлайди. Ахир бундан ортиқ тежамкорлик бўлиши мумкинми? Бу автомашина ишбилармон ва тадбиркорлар учун жуда қулай.

Заводнинг «Дамас» ишлаб чиқариш линияси бир йилда уч хил кўринишдаги микроавтобуслардан 50 минг дона тайёрлаш имкониятига эга. Шу йилнинг ўзида заводнинг «Тико» ва «Нексия» енгил автомбиллари ишлаб чиқарадиган линиялари ишга тушади. Биринчи линия йилига 50 мингта, иккинчиси эса 100 мингта енгил автомобиль тайёрлаш имкониятига эга.

Андижон вилоятининг ўзидаги Корея фирмалари билан ҳамкорликда 4 та қўшма корхона барпо этилди. Марказий Осиё республикаларидаги шу соҳа ташкилотлари билан ҳамкорликда ишлаш ҳам режалаштирилган. Қозоғистонликлар «ЎзДЭУавто» учун аккумуляторлар, шиналар, қирғизистонликлар эса радиатор, бензин бак ва бошқа айрим эҳтиёт қисмлари етказиб беради.

«ЎзДЭУавто» қўшма корхонасида «Дамас» микроавтобусларини йиғадиган биринчи технология линияси ишга туширилиши муносабати билан тантанали митинг бўлди. Митингни Андижон вилояти ҳокими Қ. Обидов очди.

Республика Бош вазири Ў. Султонов улкан автомобиль корхонасини барпо этишда иштирок этган кишиларни Ўзбекистон иқтисодий ҳаётидаги бу муҳим воқеа, меҳнат ғалабаси билан табриклади.

Тантанали митингда Бош вазирнинг биринчи ўринбосари И. Жўрабеков иштирок этди.

Яқин ҳамкорлик ўз самарасини бермоқда. Йўлларимизда ўзимизда ишлаб чиқилган «Дамас» юра бошлади. Энди «Дамас» ўзимизда тайёрланди» деб фахр билан айта оламиз. Жаҳон автобозорларидан «ЎзДЭУавто»да тайёрланган машиналар жой олади. Бунга барча юртдошларимиз чин дилдан ишонишади.

Оқ йўл! «Дамас».

З. МАМАДАЛИЕВ.

* * *

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси 1996 йил 26 мартда «ЎзДЭУавто» қўшма корхонасининг самарали фаолиятини таъминлаш чора-тадбирлари тўғрисида» қарор қабул қилди.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЛЮТА БИРЖАСИДА

Ўзбекистон Республикаси Валюта биржасида 1996 йил 26 мартда бўлиб ўтган савдода Ўзбекистон Республикасининг хорижий валютада операцияларини амалга ошириш ҳуқуқига эга бўлган банклари иштирок этди.

Сотув ҳажми 19,83 миллион АҚШ долларини ташкил этди. Бир АҚШ долларининг қиймати — 36,20 сўм даражасида қайд этилди.

Ўзбекистон Республикаси Марказий банки 1996 йил 27 мартдан бошлаб ҳисоб ва божхона тўловлари учун хорижий валюталарнинг сўмга нисбатан қуйидаги қийматини белгилади:*)

1 Австралия доллари	28,04
1 Австрия шиллинги	3,49
1 Англия фунт стерлинги	55,16
10 Бельгия франки	11,93
1 Голландия гульдени	21,90
10 Греция драхми	1,50
1 Дания кронаси	6,35
1 БАА дирхами	9,86
1 АҚШ доллари	36,20
1 Миср фунти	10,66
1 Ирландия фунти	56,83
1 Исландия кронаси	0,55
10 Испания песети	2,92
100 Италия лираси	2,32
1 Канада доллари	26,57
10 Хитой юани	0,43
1 Қувайт динори	121,15
100 Ливан фунти	2,29
1 Малайзия ринггити	14,23
1 Германия маркаси	24,52
1 Норвегия кронаси	5,64
1 Польша злотийси	14,03
10 Португалия эскудоси	2,37
1 Сингапур доллари	25,73
1000 Туркия лираси	0,52
1 Финляндия маркаси	7,88
1 Франция франки	7,16
1 Швеция кронаси	5,47
1 Швейцария франки	30,38
1 ЭКЮ	45,47
10 Жанубий Корея вони	0,46
10 Япония иенаси	3,41
1000 Россия рубли	7,47
1000 Украина карбованеци	0,19
1000 Беларусь рубли	3,15
1 Эстония кронаси	3,07
1 Латвия лати	66,30
1 Литва лити	9,05
1 Қозоғистон тенгеси	0,56

*) — Валюта қийматини белгилаш чоғида Ўзбекистон Республикаси Марказий банки мазкур валюталарни ушбу қийматда сотиш ёки сотиб олиш мажбуриятини олмаган.

Ваколатли банклар эркин муомаладаги нақд валютани айирбошлаш шоҳобчалари орқали сотишда уларнинг сотиш ва харид қилиш қийматини талаб ва таклифдан келиб чиққан ҳолда мустақил равишда белгилайдилар. Валютани аҳолидан сотиб олишда воситачилик ҳақи олинмайди.

ЎЗБЕКИСТОН — ВАТАНИМ МЕНИНГ...

БИЗ УНИ ЭНДИ ҲЕЧ КИМГА БЕРИБ ҚЎЙМАЙМИЗ!

Акс-садо

ТАНЛАГАН ЙЎЛИМИЗ БОР

Муборак газни қайта ишлаш заводининг кўпмиллатли меҳнат жамоаси мустақил Ватанимиз куч-қудратини ошириш, халқ фаровонлигини яхшилаш йўлида меҳнат қилаётган бир пайтда, Россия Давлат Думасининг собиқ СССРни қайта тиклашга қаратилган ташвиқоти кутилмаган ҳодиса бўлди. Мустамлакачиликка асосланган, тоталитар тузумни тиклашдан мақсад нима? СССР даврида республикамизнинг хом ашё етказиб берувчи базага айлантирилганидан бошқа нимага ҳам эришган эдик. Муборак заминида биринчи газ конлари 50 йилларда топилган эди. Мамлакатда энг йирик газни қайта ишлаш заводи жойлашган бу жойда, шаҳар ва қишлоқни табиий газ билан таъминлаш ишлари республикамиз ўз мустақиллигини қўлга киритгунга қадар бор-йўғи 10-15 фоизни ташкил этарди. Ҳар йили 22-25 миллиард кубометр газни қайта ишлаб чиқарган ишчиларимиз ўзлари бундай арзон ёқилғига муҳтож эдилар. Мустақилликка эришилгандан кейинги қисқа давр ичида Қашқа воҳасининг Муборак, Касби, Усмон Юсупов туманларида Карлик, Қуҳнашаҳар, Сариқ, Хитой, Майманоқ ва бошқа қишлоқларда умумий узунлиги 150 кмга яқин газ қувурлари монтаж қилинди, хонадонларга табиий газ кириб борди, завод ҳисобидан аҳоли уй-жой билан таъминланди. 1995 йилда заводда ишловчиларнинг оилалари учун мактаблар, болалар боғчалари ва 100 га яқин турар жой бинолари қурилиши бошланди. Муборак шаҳрида вилоятда энг кўркам ўйингоҳ бунёд этилди. Корхона меҳнаткашларининг пешона тери билан ишлаб топилган маблағдан энди уларнинг ўзлари ва фарзандлари манфаатдор бўлишяпти.

Бу биргина корхона мисолидаги гаплар. Хуллас, халқимиз ўз мустақиллигини ҳар қандай шароитда ҳам ҳимоя қилишга тайёр эканлигини Муборак газни қайта ишлаш заводи меҳнат жамоаси вакилларининг яқинда бўлиб ўтган Россия Федерацияси Давлат Думасининг 1996 йил 15 мартдаги собиқ Совет Иттифоқини тиклашга қаратилган қарорига норозилик тариқасида ўтказилган йиғилиши натижасида ҳам тасдиқлаб турибди.

Йиғилишни завод директори Нуриддин Зайниев очар экан, корхона ўзининг қарийб йигирма беш йиллик тарихи даврида мамлакат ёқилғи-энергетика қудратини ошириш борасидаги катта ўрни ҳақида, Мустақил Ҳамдўстлик Давлатлари билан, хусусан Россия билан ўрнатилган иқтисодий алоқалар ҳақида батафсил гапирди.

— Биз корхона ривожини Россиясиз, Украинасиз, Белоруссия ва бошқа МДҲ таркибидаги давлатларсиз тасаввур этолмаймиз, — деди у. — Ана шу давлатлардаги ўнлаб саноат корхоналари билан тенг манфаатдорликка асосланган алоқалар ўрнатилган. Энди бизга ҳеч ким ўз шарт-шароитларини мажбурлаб, маблағларимизни тасарруф қила олмайди.

Мустақил мамлакатимиз, бозор муносабатларига асосланган эркин, демократик, ҳуқуқий давлатни барпо этиш, бу борада жаҳоннинг илғор мамлакатлари сафига қўшилиш йўлини қатъий танлаб олган. Бу халқимизнинг, жумладан корхонамиз ишчи ва хизматчиларининг ҳам айни кундаги хоҳиш истакларидир.

Йиғилишда сўзга чиққан завод лойиҳа конструкторлик бўлими бошлиғи Салим Аллаёров, касаба уюшмалари қўмитасининг раиси Меҳмон Нурмуродов, механика устахона цехи бошлиғи Қобил Мўминов, ижтимоий ривожланиш бўлими муҳандиси Григорий Чогайлар ўз ҳамкасб ва биродарларининг хоҳиш-иродасини баён этиб, Ўзбекистон Республикаси Президентининг Баёноти ва Республика Олий Мажлиси Кенгашининг қарори билан якдил эканликларини билдирдилар.

Юсуф СИДДИҚОВ,
«Туркистон» газетасининг Муборак газни қайта ишлаш заводидаги ишчи-мухбирлар гуруҳи бошлиғи.

Боқимандаликка асосланган уринишлар, ўз муаммоларини бошқалар ҳамда уларнинг ресурслари ҳисобига ҳал қилишга умид боғлаш, мажозий қилиб айтганда, ёвғон шўрва ҳаммага баравар тортиладиган қуруқ дастурхон муҳайё этишга интилишлар биз учун мутлақо мақбул эмас.

Ислом КАРИМОВ.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИНГ ДАВЛАТ МАДҲИЯСИ

Серқуёш, ҳур ўлкам, элга бахт, нажот,
Сен ўзинг дўстларга йўлдош, меҳрибон.
Яшнагай то абад илму фан, ижод,
Шуҳратинг порласин токи бор жаҳон!

Нақорат:

Олтин бу водийлар — жон Ўзбекистон,
Аждодлар мардона руҳи сенга ёр!
Улуғ халқ қудрати жўш урган замон,
Оламни маҳлиё айлаган диёр!

Бағри кенг ўзбекнинг ўчмас иймони,
Эркин, ёш авлодлар сенга зўр қанот!
Истиқлол машъали, тинчлик посбони,
Ҳақсевар, она юрт, мангу бўл обод!

Нақорат:

Олтин бу водийлар — жон Ўзбекистон,
Аждодлар мардона руҳи сенга ёр!
Улуғ халқ қудрати жўш урган замон,
Оламни маҳлиё айлаган диёр!

Абдулла ОРИПОВ сўзи.

«Туркистон» газетаси таҳририятига

ШОШИЛИНЧНОМА

Россия давлат Думасининг 1996 йил 15 март куни қабул қилган Собиқ Иттифоқни қайта тиклашга қаратилган қарорини биз Наманган вилояти ёшлари бутунлай мантиққа зид равишда қабул қилинган ва ўз истиқлолини тобора мустаҳкамлаб бораётган Мустақил Республикамизга мутлақо алоқаси йўқ бўлган қарор деб ҳисоблаймиз.

Президентимиз И. Каримов — Ўзбекистон Миллий Ахборот Агентлиги мухбирининг саволларига берган жавобида «Қудратли Россия бошқаларни елкасига ўтқазиб, бало-қазолардан бир амаллаб олиб ўтади, деган хомхаёлга учмаслик керак» дейди.

Бу сўзлар «СССРни тиклаймиз» деб ўзларича жар солаётганлар учун жавоб бўлади, деб ўйлаймиз.

Ҳошимжон ДЎЛМОНОВ,
Ёшлар Иттифоқи Наманган вилояти қўмитаси биринчи котиби.

Муносабат

БИЗ МАНҚУРТГА ЎХШАЙМИЗМИ?!

Шундай ўйлаётганлар қаттиқ янглишадилар

Урганган кўнгил ўртанса қўймас, деганлари шу экан-да. Акс ҳолда, Россия думаси (ёки думаси эмасми?) ўзини бутун дунё олдида шармандаи-шармисор этиб, «ўлган илон боши»ни қўзғатар эдими?! Нима дейсан, 1991 йил декабрь ойида Совет Иттифоқи барҳам топгани тўғрисидаги ва шу воқеа билан боғлиқ барча меморандумлар «ноқонуний» эмиш, шунга кўра СССР ҳануз яшаб келаётган эмиш. Ана ҳангомаю, мана дардисар! У ҳолда Бирлашган Миллатлар Ташкилоти биноси олдида ҳилпираб турган мустақил Украина, Белоруссия, Қозоғистон, Арманистон, Молдава, Ўзбекистон ва ҳоказо собиқ иттифоқдош, эндиликда мустақил давлатлар байроқлари қаердан келиб қолди? Қолаверса, Россия байроғи нима қилиб турибди у ерда? Ахир СССР мавжудлигида Россия деган давлат ҳам йўқ эди-ку! Йўқ давлатнинг эса, маълумки, парламенти ҳам (думаси ҳам!) бўлмайди. Модомики, Россия давлати ва ... бошқа давлатлар ҳам (?!) йўқ экан, унда Совет Иттифоқининг мавжудлиги тўғрисида бутун дунёга жар солаётган депутатлар қайси давлатнинг ноиблари? СССР нингми ёки Россиянинг?!

СССР депутатлари эмасликлари ўз-ўзидан аён, чунки улар куни-кеча, тўғрироғи, бундан уч ой муқаддам Россия Федерацияси думасига Россия фуқаролари томонидан сайландилар. Демакки, улар ўз давлатлари — Россия Федерацияси учунгина масъулдирлар, бошқа давлатлар ва уларнинг фуқаролари нимани истайди ва қайси йўлдан боришни маъқул кўради, бу ўша давлатларнинг ўз иши: уларнинг ички ишига аралашишга ҳеч кимга, ҳатто Россия Федерацияси депутатларига ҳам ваколат берилмаган!

Буни, шубҳа йўққи, шармандали қарорга «за» бўлган кишилар ҳам тушунишади. Тушунишади-ю, фақат тушунмасликка олишади. Ёки алмисоқ томонларга равона бўлган, баъзан номланиб, баъзан имо-ишоралар билан тушунтирилган ва англашилган ҳар хил имтиёзталаблик истаклари жунбушланиб, юраклар оловлангану, беихтиёр ўзларини тутолмай қолдилармикан? Ёки «ўйиндан ўт чиқди» қилиб, бир «исиниб» олмоқчилармикан? Исинаман, деб ёниб кетишлари мумкинлигини ҳар қалай ўйламаган кўринишади.

Бироқ, менимча, бу жуда пухта ўйлаб, узоқни кўзлаб қилинган навбатдаги «провакация»дир. «Социал тадқиқот» учун тарқатилган навбатдаги сўров деса ҳам бўлади. Қани улар ташлаган донни чўқилайдиган лақмалар топиладими, йўқми?! Топилса, топилди, топилмаса ҳам ғам чекиш йўқ. Эски одатга кўра «қўшиб ёзишлар»га бир зўр берилса, ҳамма нарсанинг оёғи осмондан бўлиши аниқ: «Шунча миллион одам СССРни тиклаш тарафдори, шунча давлат мойил...» ва ҳоказо. Бу ёғи кетди, қарабсизки, ҳаш-паш дегунча... Фақат ҳозир ваъдани қуюқ қилиш, «ўзим емасам ҳам сизларга едираман» каби сўзларни қалаштиришдан чарчамаслик керак. Ажаб эмас...

Аслида... кейин нима бўлиши ёш болага ҳам яхши маълум. Эски ҳаммом, эски тос. «Сен бир нарсани ҳал қиламан, деб бошингни қотириб ўтирма, сенинг учун ҳам мен ўйлайман. Фақат сен менинг учун ҳам ишла, сенга ҳам, менга ҳам етади» ва ҳоказо. Бунақа ваъдаларни кўп эшитганмиз, яшаб кўрганмиз ҳам. Бамисоли «дедовщина» ҳукмрон бўлган армия: «дед»га «дед»ча, «салабон»га «салабон»ча, «салага»га «салага»ча муомала қилинади. На ётарингда, на турарингда ҳаловат бор. Фақат бу «армия»да ҳар қанча хизмат қилсанг-да, ўзгариш бўлмайди: «дед» «дед»лигича, «салабон» «салабон»лигича, «салага» «салага»лигича қолаверади. Қозон битта-ю, қошиқлар турлича: кимда чўмич, кимда ош қошиқ, кимда ... чой қошиқ...

«Бирга туғилмоқ бор, бирга турмоқ йўқ» деган ибратомуз гап бор ўзбек халқида. Обдон синовдан ўтказиб, сўнг айтилган бу гап. Ошли уй бор, урушсиз уй йўқ, деб бежиз айтмайдилар. Бирдамас-бирда ўртадан гап қочиши тайин. Шунинг учун ақлли ота-оналар фарзандлари улғайгач, алоҳида-алоҳида жой солиб бериб, алоҳида рўзғорга бош қилиб қўядилар. Токи мендан кейин ўзаро айтишиб юришмасин, бир-бирларига оқибатли бўлишсин, деб. Бу бир оила ўртасидаги сир-синоат. Давлатлар, халқлар ўртасида ҳам шундай Муносабатлар ўзаро ҳурмат асосига қурилганига нима етсин! Борди-келди бўлса — марҳамат, яхши қўшничилик бўлса — марҳамат. Бизлар ҳам шунинг тарафдори, бизлар ҳам «за». Ҳамма нарса расамадида бўлгани яхши, ҳаммаси қоидали бўлгани маъқул...

Тўғри, ҳозир ҳеч кимга осон эмас. Россия фуқаролари ҳам, Украина фуқаролари ҳам... Ўзбекистон фуқаролари ҳам талай қийинчиликларни бошдан кечираётирлар. Мавжуд иқтисодий алоқаларнинг издан чиқиши барча собиқ иттифоқдош республикалар иқтисодини оғир аҳволга солиб қўйди. Аслида бунга ҳам тоталитар тузум, ундан қолган ярамас мерос — ўз ҳукмига бўйсундириш, айтганини қилдириш ва «менга бўлмаса, сенга ҳам бўлмасин» деган ақида сабабчидир. Модомики, бугун мустақилликда яшаётган давлатларда ишлаб чиқарилган маҳсулотлар жаҳон стандартлари даражасида эмас экан, токи шу даражага эришгунча собиқ «оға-ини»лар иқтисодий алоқаларни маданий йўл билан амалга оширсалар бўлмасмиди? Бўларди, албатта. Афсуски, яна ўша лаънати мерос — ўзаро ҳадик, ишончсизлик ва ... кўпроқ алдаш, камроқ алданиш истаги муносабатларни чигаллаштирса, чигаллаштирдики, асло яхшиликка хизмат қилмади.

Воқеаларнинг бориши ва бугун юзага чиққан ҳолат шубҳали яна бир фикрни айтишга мажбур этмоқда. Бордию мавжуд бошбошдоқлик ва қийинчиликлар атайлаб уюштирилган бўлса-чи?! Бунисига нима дейсиз? Ҳар нарса бўлиши мумкин. Агар халқ қашшоқлашиб, иқтисодиёт оғир таназзул ҳолатида бўлмаса — Россияда бўлиб ўтган куни кечаги (тўғрироғи 1995 йил декабрь ойидаги) сайловда сўл кучлар ғолиб чиқиши мумкинмиди? Думанинг сўнгги қарори яна бу синалган усулдан фойдаланиш учун учирилган навбатдаги «қушча» бўлса-чи? Ахир бугун бўштоб юракларга солиб қўйилган ғулғула Россия Федерацияси Президентлигига сайловда ўз натижасини бермайди, деб ким кафолат бера олади?

Халқ доно, халқ — оқил. Нима қилишни, кимларнинг ортидан эргашишни ўзи яхши билади. Қолаверса, у икки марта, устма-уст алданмайди. Алданмасин ҳам. Яхшики, манқурт эмасмиз. Ҳурлик, озодлик йўли равон бўлмаслигини, тараққиётга босқичма-босқич эришилишини, фаровонлик унумли меҳнат орқали келишини, инсоннинг Ватани ягона бўлишлигини манқурт бўлмаган инсон борки, (зеро, манқуртлар инсон эмас), билмай иложи йўқ.

Биз эса, шукрки, манқурт эмасмиз. Бу дунёдан ҳали умидимиз кўп.

Зайниддин РИХСИЕВ.

Шахсий фикр

ЭСКИ ҒОЯНИНГ ЯНГИЧА ТАЛҚИНИ

Кейинги пайтда баъзи бир сиёсатчилар МДҲ мамлакатларида ҳамдўстлик давлатларининг сиёсий иттифоқ масаласини яна кун тартибига киритишга ҳаракат қилмоқдалар. Шу каби муаммо Евроосиё иттифоқини тузиш ҳақидаги баҳсларда ҳам юзага келган эди. МДҲ сиёсий иттифоқини тузилиши — СССРга қайтишдан бошқа ҳеч нарса эмас.

Бунга Россия давлат Думаси учун бўлган сайловлар натижаси сабаб бўлди, деб очиқ айтиш мумкин. Унда Коммунистик партия ғолиб келди. Энди улар ўз мавқеларини тиклаш учун ҳаракат қилишлари табиийдир. Қадимги юнон тарихчиси Ҳеродот: «Тарих битта ўзига хосликка эга — у ҳеч кимни ҳеч нарсага ўқитмайди» деб бежиз айтмаган кўринади.

Албатта, буюк аллома бу сўзларни кўчма маънода қўллаган. Тарих ўқитади, ўқитганда ҳам жуда катта сабоқ беради. Лекин чуқур ўйлаб, тиниқ фикрлайдиган инсонларгина тарихдан сабоқ олишлари мумкин. Ҳокимиятта интилаётган, нима бўлганда ҳам ўз обрўсини тиклаш, мустаҳкамлаш қайғусида юрганлар ундан қандай сабоқ олишарди.

Тўғри, коммунистлар кўп нарса-обрў-эътибор, давлат ва энг асосийси яккаҳокимликни бой беришди. Вужудга келган вазият туфайли бу нарсаларни яна кўнгиллари тусаб қолиши ҳам тушунарли. Бугун бир тарафда ҳукуматнинг хатолари ва тўпланиб қолган бир қанча муаммолар, иккинчи тарафида сайловлар натижаси — коммунистларнинг катта ғалабаси турибди. Энди уларнинг кейинги энг муҳим қадами — МДҲ сиёсий иттифоқини ташкил қилишдан иборатдир. Бироқ энг ажабланарлиси коммунистларни бир қанча олимлар, жамоатчилар қўллаб-қувватлаётгани бўлмоқда. Биз буни шунчаки айтаётганимиз йўқ. Яқинда Россия Фанлар Академиясида «Евроосиё иттифоқи: янги режалар, муаммолар ва йўналишлар» шиори остида конференция бўлиб ўтди.

Конференцияда олдинги фикрларга янгича талқин беришга уриниб кўришди, холос. Мабодо, айтиб ўтилган фикрларнинг «нимкоса»сига эътибор берадиган бўлсак, мақсад ўша жуғрофий ва сиёсий, собиқ СССРга ўхшаб кетадиган иттифоқ тузиш эканлигини дарҳол англашилади.

Унда таъкидланган яна бир масалага эътиборингизни тортмоқчиман: Миллий ҳис-туйғулар интеграцияга даҳлсиз четда қолаверармиш. Бу ақлга сиғмайдиган гап. Ўн йиллар муқаддам Францияда ниҳоятда ҳаяжонли мунозара ўтказилганини яхши эслайман. Ўшанда француз олимлари, маданият ходимлари цивилизациянинг кучли босими ва муҳожирликка келаётган турли миллат вакилларининг таъсири остида миллий француз маданияти йўқолиб бораётганини куюниб муҳокама қилган эдилар. Наҳотки иттифоқдошлик ниқоби остида миллий ҳис-туйғу билан ўйнашаётган россиялик «билимдон»лар буни тушунишмаса. Менимча, буни яхши тушунишади ёки улар космополитизм тарафдорларимикин? Йўқ, бундай ҳам эмас. Бўлмаса гап нимада? Гап шундаки, собиқ коммунистик ақидалар ёдга тушиб қолган кўринади: «Марказий Осиё олдин ҳам СССР тизимида эди, ҳозир ҳам шундай бўлиши керак. Хоҳлашмайдими? Қўйиб берсанг кўнгиллари яна нималарни тусамайди?!» Мана сизга коммунистларнинг сиёсий иттифоқи ниқоби остидаги асл қиёфаси.

МДҲ мамлакатлари бозор иқтисодига ўтаётган вақтларда узоқни кўрадиган сиёсатдонлар, бу йилда энг қийин вазифа эски ғояларини босиб ўтиш бўлади, деб қайд қилганлари бежиз эмас экан. Россиялик айрим олиму-уламоларнинг дунёқарашларида ҳалигача ўша эски сарқитлар намоён бўлмоқда. Ўзларича бугун ҳам собиқ Иттифоқ аҳолисининг тақдирини ҳал қилмоқчи бўладилар. Шукрки, бугун Совет империяси йўқ!

Бугунги сиёсий алоқаларга иқтисодий урғу бериш ҳам, эски дунёқарашнинг бир кўриниши холос. МДҲдаги иқтисодий интеграция ўз-ўзидан табиий жараёнда кечадиган ҳол. Унга сиёсий қиёфа беришнинг нима ҳожати бор? Вазиятни чигаллаштириш ниқоблаш кимга керак? Собиқ СССР сиёсати ҳали хотиралардан ўчганича йўқ. Наҳотки, бу ниқобларни сезиш шунчалик қийин деб ўйлашаётган бўлишса.

Яна бир масала. МДҲ мамлакатлари раҳбарларидан бирининг таъкидлашича, Россия бутун Евроосиё қитъаси бўйлаб қайта тиклашда етакчи куч ўрнига кўтарилиши керак. Хўш, нега айнан Россияга шундай ўринни бериш даркор. Ғоя муаллифи бу билан нима демоқчи? Беихтиёр савол туғилади: Россиядек катта ҳудудга эга бўлмаган мамлакатлар нима қилиши керак? Улар иккинчи ва учинчи даражали шериклар бўлиб қолаверсинларми?

Агар Россия замонавий технологик ишлаб чиқаришга эга бўлиб, уларни қўшни мамлакатларга имтиёзли шартлар билан тарқата олса, мураккаб қурилмаларни ўз қўшниларига арзонроқ нархларда сота олса, темир конлар ва ўрмон хўжаликларда ҳамкорликда иш олиб борсангина етакчи бўлиши мумкин. Шунда ҳам иқтисодий жиҳатдан холос.

Ҳозирги вазият, собиқ СССР давридаги вазият эмас. Бугунги кун кенг ҳудудига ва салобатли армияга эга бўлишнинг ўзигина етарли эмас. Бу дунё миқёсида тан олинган ҳақиқат. Масалан, кичик оролчада жаҳон иқтисодининг етакчисига айланган Японияни олайлик. Ёки кичкинагина Тайванд, Гонгконг, Сингапур каби мамлакатлар ҳам дунё миқёсида ўз ўринларини топганликларини эслайлик.

Империя вақти ўтди. Дунёқарашлар ўзгарди. Халқнинг ўзлигига ва миллий туйғуларига шикаст етказмайдиган иқтисодий алоқалар вақти етиб келди.

О. МУРОДОВ,
«Туркистон» шарҳловчиси.

УЛАРНИНГ МАҚСАДИНИ БИЛАМИЗ

Ҳа, Россия думасида депутатлик курсиларини эгаллаб ўтирганлар йўқ ердаги нарсаларни ваъда қилиб халқни кўпроқ алдаш йўлини танлаганликлари маълум бўлиб қолди. Кейин нима бўлади, бу улар учун иккинчи даражали ишдир. Муҳими, ҳозир президент сайловида ғолиб чиқиш. Ғалабани эса истаганча нишонлаш мумкин.

Беловежск шартномасини ноқонуний деб тан олиш тўғрисида қарор қабул қилганларнинг сиёсий таржимаи ҳоли эса қуйидагича: Россия Федерацияси Коммунистик партияси 1990 йилда, яъни СССР ва Горбачев замонидаёқ тузилган эди. Ўша пайтларда Г. Зюганов партияси Горбачевга қарши курашганди. Партия Россия Федерациясининг мустақиллиги учун овоз берган, яна ҳам тўғриси, СССРга қарши эди. Россия парламенти таркибида бўлган Зюганов йўлидаги коммунистлар Беловежск шартномасини ратификация қилиш учун овоз ҳам беришганди. 1991 йил декабрь охирида Горбачев СССР Президенти лавозимидан истеъфога чиқишга мажбур бўлди. Бу мантиқий якун эди. Чунки СССР амалда дунё харитасидагина қолган эди ўша вақтда. Борис Ельцин Россия раҳбари бўлиб қолди.

Зюганов партияси дарҳол ўз нуқтаи назарини ўзгартирди. Сал вақт бурун Ельцин билан биргаликда СССРга қарши овоз берган Россия коммунистлари эндиликда Ельцинга қарши жангга отландилар. Ҳозир улар СССРни қайта тиклаш учун овоз бермоқдалар. Инсоният ақл-заковати устози — мантиқ қани бу ерда? Халқ сайлаган кишилар нега бунчалик очиқдан-очиқ мантиқсизлик қилаётирлар?

Қўштирноқ ичидаги «мантиқ» шундан иборатки, ҳокимият учун, президент курсисини эгаллаш учун ҳар қандай мантиқсизлик ҳам охир оқибат ўзини оқлайди. Горбачевни йўқотиб, Ельцинни қўйиш керак эди, амалга ошди. Энди Ельцинни йўқотиш керак. Аммо, қандай қилиб? Бўлажак Президент учун халқ овоз беради, демак, халқнинг кайфиятидан фойдаланиш лозим. Қандай йўл билан? Россияликлар СССР пайтида ҳаёт кечириш осон эди, деб ўйлайдилар, демак, ана шунга эътиборни қаратиш даркор. Ҳозир ваъда бераверайлик-чи, у ёғини кейин кўрамиз. Ваъдаларни бажармасак ҳам ҳеч нарса қилмайди. Мана уларнинг найранги.

Аммо, орқага йўл йўқ! Ҳамма тушунган ҳақиқатни, афсуски, Дума депутатлари тушунмаяптилар. Ёки тушунишни истамаяптилармикан?

Н. САИДОВ.

Мулоҳаза учун мавзу

ЙИГИТЛИК ҒУРУРИ — МУҚАДДАС ТУЙҒУ

БИРИНЧИ ВОҚЕА

У ҳарбий хизматдан қайтгач, айрим тенгдошлари қатори бир-икки ойлаб ўйнаб-кулиб юришни хоҳламади. Уч-тўрт кун ўтиши биланоқ ишга жойлашди. Кенжатойининг бу тутган йўлидан муштипар онанинг кўнгли тоғдек кўтарилди. Унга эрта-ю, кеч яратгандан соғлик ва бахт тилади. Кўкламга чиққач: «Боламнинг кўнгли ўксимадимикин? Отасининг йўқлигини сездириб қўймадимми?!» деган хаёл билан тезроқ уйлаб қўйишни дилидан ўтказди. Ўғил ва келинларини тўплаб, мақсадини ўртага ташлади. Келинлардан бири «Зохиджоннинг ёқтириб юрган қизи бўлса керак. Бир оғиз сўраб қўйсак чакки бўлмасди» деб қолди. Бу ҳаммага маъқул тушди.

Кутилгандек бўлиб чиқди.

— Келинингиз ҳақ экан. Қўшни қишлоқдаги бир қиз билан танишлигини айтди, — дейди ўртанча ўғил Зокир орадан икки-уч кун ўтгач онасига.

Ниҳоят, икки томон тўй тараддудига киришишди. Қизнинг ота-онаси ҳам қудаларга «Қизимизни Сиздек муътабар онахонга келин қилиб берамиз, албатта» дея жавоб қилишди. Дилкаш, ширинсухан оиланинг қизини келин қилаётганлигидан онанинг қувончига-қувонч қўшилди. Зоҳид ва Матлуба эса орзу-ўйлари, муҳаббатлари ўзларига ҳамроҳ бўлаётганлигидан бахтли эдилар. Бироқ...

Бироқ уларнинг соф муҳаббатига бир оғиз ўйланмай айтилган гап нуқта қўйишини ҳеч ким хаёлига ҳам келтирмаганди. Айниқса, Зоҳиддаги йигитлик ғурури ҳам ҳаммасини чиппакка чиқарди. Яқинлари: «Айтса-айтар, нима қипти, қайсарлик қилма» деб уни йўлга солишмоқчи бўлишди. Лекин у шаштидан қайтмади. Кечга томон Матлубанинг ишхонасига борди.

— Кечирасиз, мени сизга бўлган муҳаббатимни ҳеч ким тортиб ололмайди, деб ўйлаган эдим. Афсуски... — дея сукут сақлади Зоҳид.

— Нима гап ўзи? — таажжубланди Матлуба гап нималигини тушунмай.

— Дадангиз... дадангиз «Бир етим бола экан. Тўйини ҳам, янги уй-жойини хам ўзим қилиб бераман», — дебдилар бир танишимга.

— Бор гап шу холос-ми?, — деди Матлуба бепарвогина.

— Ҳа, шунга. Балким, бу сиз учун оддий гапдек туюлаётгандир. Лекин мендаги йигитлик ғурури икки кундан бери оромимни бузади. Албатта, бир кун бу гапдан ҳамма хабар топади. Мен эса маҳалла-куйда, дўстларимнинг олдида бош кўтариб юришим керак, — дея Зоҳид хонадан чиқиб кетар экан оҳистагина: «Хайр, мени тушунган бўлсангиз, кечиринг... деди...

ИККИНЧИ ВОҚЕА

Унинг хотини бетоб бўлиб икки гўдаги билан онасининг уйига кетганига бир ойдан ўтганди. Анчадан бери кузатиб юрган оғайниси бир куни тасодифан гап очди:

— Анаву келинчак биланораларингда бир гап борга ўхшайди-ку, жуда қадрдон бўлиб кетибсизларми? Яна «илиниб» қолмагин, икки ўғлинг бор-а, дўстим, — деди ҳазил-мутойиба билан.

— Нима қипти. Уйлансамуйланавераман. Ҳар ҳолда дадаси «бақувват» экан, — дея мағрурланди Нодир.

— Шу гапни жиддий айтаяпсанми?! Унчаликка борма!, — деди бироз жиддий оҳангда Бахтиёр.

— Сен бу ёғини эшит, дўстим. Тунов куни дадаси: «Танишингни машинаси эски кўринади. Ҳеч ташвишланмасин, тўйдан кейин «06» қилиб бераман», деб айтибди, — дея оғайнисининг фикрини бўлди Нодир.

— Қуйсангчи, биродар! Ахир хотинингни тирноғига ҳам арзимайди-ку. На ҳусн, на хулқ-адаби, — аччиқланди Бахтиёр, — Бойлик деб, гулдек хотинингдан, шириндан-шакар ўғилларингдан воз кечмоқчимисан?!.

— Эй, жуда қизиқ экансанда. Аёл зотининг ҳаммаси ҳам бир. Фарзанд бўлса, ҳали ёшман. Худо яна ўғилларни берар. Муҳими тез кунда «06» билан бир қаторда дўкондор ҳам бўлиб қоламиз, оғайни...

Орадан кўп ўтмай Нодир ниятини амалга оширди. Дангиллама ҳовли-жой, дўкон, енгил машинага эга бўлди. Ойлар ортидан йиллар қувиб ўта бошлади. Хотинини хасталиги учун дўхтирлар фарзанд кўриш мумкин эмаслигини тез-тез эслатиб қўйишарди. Аммо кунларнинг бирида хотини яқин орада фарзандлик бўлишини айтиб қолди. Нодир бир хурсанд бўлса, яна қалбида қандайдир безовталикни ҳис этарди. Кўп ўтмай уни шубҳага солган ўй тўғри бўлиб чиқди. Хотини ва ҳали дунёга келмаган гўдак бевақт оламдан ўтди.

Хонадонидан ҳали аза кўтарилмаган кунларнинг бирида қайнотаси чақиртириб қолди.

— Мен қизимнинг бахти, яхши яшаши учун қўлимдан келганини қилгандим. Сен эса унинг бевақт ҳаётдан кўз юмишига сабабчи бўлдинг. Уйни ҳам, машина, дўконнинг ҳам калитини топширда-қайтиб қорангни кўрсатма, — дея уйидан қувиб солди. Тушкин кайфиятда остона ҳатлаб кўчага чиққан Нодир шу тобда Бахтиёрнинг аччиқ гапларини эслади...

УЧИНЧИ ВОҚЕА

80-йиллар. Холматни бўлинманинг «кузур»лари у ёққа ўтишса, ҳам, бу ёққа ўтишса ҳам тепкилаб қўйишарди. У дашномларга унча-мунча киши бардош беролмасди. Қотмадан келган,паст бўйли Холмат қишлоқда ўсганлиги, ўрис тилини яхши билмаганлиги туфайлими, ёки бошқа сабабми бирор марта зобитларга зулм ўтказаётганлар устидан арз қилмасди. Бўлинманинг «оқсоқол»лари бир-икки уни пол ювишга мажбурлаб ҳам кўришди. Кўнмади, ҳақоратлашди. Лекин у уларнинг ўзбошимчалик, йўли орқали буйруқларига бўйин эгмади. Фақат ўз навбати келгандагина ҳарбий тартибга кўра бажарарди, холос.

Кунларнинг бирида Холмат оқсоқланиб, кўпчилик билан бир сафда қурилиш томон кетарди. Взвод командири ҳали қўшиқ айтишга, ҳали катта-катта қадам ташлаб, шаҳдам юришга буйруқ берарди. У эса оёғидаги оғриқ зарбига чидолмай сафдан ортда қолиб кетарди. Ниҳоят белгиланган ерга етиб келингач, командир ҳаммани ишга киришишга буйруқ қилди. Кўпдан бери уни кузатиб, баъзан унинг ёнини олиб юрган сафдоши Ғайрат бу ҳолга ортиқ чидолмай луқма ташлади:

— Билишимча, сен ёлғиз ўғил экансан. Устига-устак қишлоқда ёлғизгина кекса даданг қолибди экан, холос. Мана шундай қийналиб юргандан кўра, катталарга ариза бер, дарров «комиссоват» қилишади. Аслида сени ҳарбий хизматга нотўғри чақиришган, тушуняпсанми, — дея куйинди.

— Қани эди. Афсуски, ундай қилолмайман, — деди Холмат жиддийлашиб, дўстининг куйинишларига жавобан. — Бизни қишлоқда одат бошқача. Агар йигит киши ҳарбий хизматга бормаган бўлса хеч ким унга қизини бермайди. Қолаверса, мени ҳам дадам «ўғлим» деганлар. Бурчимни ўташим керак...

Одилжон ИНОМОВ.

ТАҲРИРИЯТДАН: Мана азизлар! Сиз юқорида уч воқеа тафсилоти билан танишдингиз. «Йигит моли ерда» деган мақолга амал қилган йигит ғурурни муҳаббатдан устун қўйди. Гарчи муҳаббатнинг айрилиқлари азобласа-да, йигитлик ғурурининг оёқ-ости бўлишини хоҳламади. Кейингиси эса ўзингизга аён мол-дунё, деб ўз ғururидан, севикли маҳбубаси, фарзандларидан воз кечиб, виждон азобига қолди. Учинчи воқеанинг қаҳрамони ҳар қандай шароитда ҳам отасининг юзини ерга қаратмаслик, эл-юрт олдида йигитлик ғурурини покиза сақлашга қодир эканлигини кўрсатди.

Хўш, бугун-чи? Замондошларимиз, айниқса, ёшларимизнинг ҳаммаси ҳам йигитлик ғурурига доғ туширмай, мустақил давлатимиз келгуси равнақи, келажагининг хоки-пойи бўлишяптими?! Минг афсуслар бўлсинким, баъзи — бир ота-она шарт-шароитлари етарли бўла туриб фарзандларини ҳарбий ҳизматдан олиб қолганлигидан фахрланиши мумкин. Аммо, халқнинг, Ватаннинг ҳимоячиси бўлишдан уялмай-нетмай қочиб юрган йигитларга эса баъзи замондошларимиз қиз беришмоқда. Оқибатда эса йигитлик ғурурини хис этмай қолган ёшлар тирик етимларнинг кўпайишига сабабчи бўлишмоқда.

Дарвоқе, кўча-куйда уч-тўрт кути сигарет сотиш билан умрини беҳуда ўтказаётган, тоғни урса талқон қиладиган йигитлардаги ғурур қани?! Наҳотки уялишмаса! Сиз нима дейсиз, азиз муштарий?

Юракдаги гаплар

БИРИНЧИ МУҲАББАТ

Муҳаббат! Сени қандай таърифлашни ҳам билмайман. Отабекни сарсон кездирган, Кумушни қон йиғлатган, Зайнабни не кунларга солган, Алишернинг қўлига қалам тутган, Фарҳод ва Ширинни яратган, Мажнунни биёбонларда тентиратган, Шавкатни Фирузидан айирган, Гўзални Дониёр йўлларига зор қилган, қўшиқчи торида яралган сеҳрли бир куйсан — сен.

О, муҳаббат! Сен буюксан. Сен ҳамма нарсага қодирсан. Кимларгадир бахт ато этасан, кимлардир сенга нафрат билан боқади. Бу эса сенга ҳузур бахш этади. Чунки сен ҳам кулдирувчи, ҳам куйдирувчи, ҳам ақлдан оздирувчи нарсаларга қодирсан.

Биринчи Муҳаббат! У инсонларни не куйларга солмайди. Кимнингдир хаёли паришон, кимдир тинмай қўшиқ куйлайдиган, яна бошқаси ўзини ойнага урадиган, бирови эса жаҳлдор ёки кулгич бўлиб қолади. Ҳа, сен инсонларни ана шу хусусиятларинг билан чалғитасан.

Биринчи муҳаббат! Қўл тегмаган тор, нозик бир кўза, тирналмаган юрак, ҳис-туйғуга тўсиқ оташ қалб.

Илк муҳаббат. 18 ёш. Бу ёшнинг ҳар бир куни жуда ҳаяжон билан кечади. Гоҳида кулиб, гоҳида йиғлаб ўтган дамлар. Бу ёшда инсон ҳамма нарсага қодир бўлади. Чунки унда илк муҳаббат уйғонган. Оллоҳ Таоло барчага севги-муҳаббат уруғини сочган ва барча шу уруғ мевасини татиб кўрган. Кимдир кичиклик пайтида бировга кўнгил қўйган, яна кимдир кексайганида. Лекин, илк муҳаббат мана шу 18 ёшда инсон қалбига мисоли оппоқ кабутардек кириб боради.

Биринчи муҳаббат инсонни бир умр қамраб олувчи, нозик юракнинг айнан ўртасидан жой олувчи муҳаббатдир. «Биринчи муҳаббат», мен сени сўнмас юлдузга ўхшатгим келади!!!

Юлдуз САИДОРИФ қизи.

Турмуш чорраҳаларида

МЕНИ АЯ ДЕЙИШСА...

Пўлат акани биринчи марта эндигина институтни тамомлаб, ишга келганда кўргандим. Бир қарашдаёқ қўрс, баджаҳл киши сифатида таассурот қолдирганди менда. У талабалар поликлиникасида ишлагани учун тез-тез кўришишимизга тўғри келарди.

Орадан озгина вақт ўтиб, унинг уйланганини эшитдик. Бир-иккита ундан таклиф кутиб юрган қизлар лабларини буриб қолишди. «Шу барзангига ким ҳам тегибди?» деди бир шаддодгина қиз. Лекин... одам одам билан барибир учрашар экан. Бир куни уни кўчада хотини билан кўриб қолган қизлар беўрин гаплар қилишганини айтишди. Хотини жуда кўҳлик экан.

Оддий кунларнинг бирида хунук хабар тарқалди: Пўлат аканинг хотини туғруқхонада иккинчи фарзандини туғаётганда вафот этибди. Пўлат ака анча вақт кўринмай кетди. Кимдир уни гўдагига ўзи қараётганини айтиб қолди. Бир-иккита қизлар уйига боришга, гўдагига қарашга, ул-бўлга кўмаклашишга аҳд ҳам қилишди. Лекин... нима деб ҳам боришади? Қизлар бу учун ўзларида куч топа олишмади шекилли, бу ҳақда кейин гап ҳам бўлмади. Лекин орадан бир неча ой ўтиб ишга чиққан Пўлат ака курсимиздаги Гулнорага раҳмат айтишга келди. У тез-тез бориб, уй юмушларида кўмаклашиб турган экан. Лекин Гулнора бошқа бир йигитни севишини, агар у Пўлат аканикига бориб юрганини эшитса, катта жанжал бўлиши мумкинлигини билган қизлар Гулнорани койишди. Гулнора уларнинг бу койишларига ҳайрон бўлди.

— Жиннимисизлар, ахир унинг гўдаги бор-ку, эркак одамга қийин. Нимага ҳаёлларингга бошқа нарса келади?..

Қизлар барибир унинг айтганини маъқуллашмади.

Бу орада «Гулнора йигити билан уришиб қолибди. Энди уларнинг тўйи бўлмас экан» деган гап тарқалди. Ҳамма бунинг сабаби нимада эканлигини билгандай бўлди.

Лекин... орадан уч йил ҳам ўтиб кетди-ки, Пўлат ака уйланмас, фарзандлари билан жимгина яшаб юрарди. Бир-икки қистаганларга «болаларим сал оёққа турсин, ким билади қандай аёл учрайди» деган эмиш. Гулнора эса унинг болаларига шунчалик ўрганиб қолган эдики... Унинг изтироблари менгагина маълум эди. У дардини келиб менга айтарди.

— Пўлат аканинг болаларини қанчалик яхши кўришимни билсанг эди. Агар ўқиш тугаб, уларни қайта кўролмаслигимни ўйласам, кўз олдим қоронғулашиб кетади. Лекин... Пўлат ака жим. Ахир мен унга «сизга турмушга чиқай» дея олмайман-ку.

Бу гапни бошқалар ҳам айта олмайди. Пўлат аканинг ўзи жим бўлгандан кейин... Яна ҳаммасини кўра, била туриб...

Гулнора ўқишини тугатиб, ўз шаҳрига кетди. Кетар олдидан уйга келиб, яна юрагимни эзди.

— Қани энди унинг болаларига она бўлсам. Мени аяжон дейишса. Уларнинг қиёфаларини энди фақат кўз олдимга келтириб яшайман, шекилли. Эртага кетаяпман. Отаонам хабарлашди. Ҳамқишлоқ йигитдан совчи келаётганмиш. «Аввал йигитим бор, деб бизни алдадинг, энди бизга қўйиб берасан» дейишяпти. Уларнинг истагига қарши чиқолмасам керак. Ахир умидвор кишим ҳам йўқ-ку, умримни кутиш билан ўтказолмайман...

Кеча эса... Пўлат акани болалари билан кўчада кўриб қолдим. Унга Гулноранинг изтиробларини айтгим келди. Айтолмадим. билмадим тўғри қилдимми ёки...

МУҚАДДАС, Самарқанд.

Сиз нима дейсиз?

«ОНАМДАН ВОЗ КЕЧАМАН...»

Ота ўлса, кўнгил сўрарлар,
Она ўлса, кўнгил сўрарлар.
Фарзанд ўлса, кўнгил сўрарлар,
Бемор бўлсанг, кўнгил сўрарлар,
Ёр хиёнат қилса-чи?

Муҳаммад Раҳмон.

Унинг кўнгли ўксик эди. Баъзида пана-панага ўтиб йиғлагиси, кўнглини бироз бўшатиб олгиси келарди. Бўғзидан отилиб чиқишга қийналган хўрсиниқ бутун баданига азоб берар, дилини бир пасда вайрон қиларди. Кимдир унга: «Отангни чақириб юборасанми?» деди.

У эса... Худди ток ургандек бир жойда михланиб, азойибадани музлаб кетди. Негадир, тили танглайида айланмай қолди. Гапирмоқчи бўлар, аммо қасдига олгандек овози бўғзидан чиқмас, ҳатто «йўқ» деган оддий сўзни айтишга ҳам мажоли етмасди.

Ҳақиқатан ҳам асл отасини танимас эди-да. Бунинг сабабини онасидан сўрашга иймана, «Нима деб сўрайман?», дея ўзига-ўзи қайта-қайта савол бераверар эди. У ҳам бошқалар каби: «Отажон, ишдан келдингизми, менгаям шаҳардан қизиқ-қизиқ китоблар олиб келиб беринг», дегиси келар, бироқ нега отаси ўгайлигининг сабабини ўзи ҳам англаб етавермасди.

... Баъзан тенгдошлари билан гижиллашиб қолганида «Бобомуроднинг отаси йўқ, ўлганми, қаёққа кетиб қолган?» деб сўрайвериб, унинг кўнгил ойнасини чилпарчин қилиб туришар эди.

... Саксон бешинчи йилдан бошлаб улар онасига қараганда ўн бир-ўн икки ёш каттароқ киши билан бирга яшай бошлашди. «Болам, мана шу киши сенга ҳам ота бўладилар. Ота, дегин, хўпми?» — деди боланинг онаси Тожиҳол.

Лекин, бу одам ўгай бўлсаям ҳаркалай тили ширин киши экан.

— Ўғлим, сенга нима олиб берай?

Боланинг бадани жимирлаб кетди.

— Ҳеч нарса, — деди бола секингина.

Негадир ийманди... Ўз отаси эмаслиги учунми, бола кўнглининг туб-тубида асраб қўйган сўзларни сиртига чиқаролмади.

Аммо, барибир улғайиб, бўйи чўзилган сайин ўгай бўлсаям «янги отаси»га бўлган меҳри ошиб кетаверди. Ундаги бу тотли туйғулар қаёқдан пайдо бўлди экан? Нега аслида бировнинг отасини-ўгай отани бунчалик яхши кўриб қолаётир? Эҳтимол, Тўхта ака Даминовда кишини сеҳрлайдиган бир илоҳий куч бордир?

Кунлар тез ўтар эди. Йиллар кетидан йиллар ўтаверди. Онаси боланинг «янги отаси»дан ҳам икки фарзандли бўлди. Уларнинг бирига яхши ниятлар билан Мунаввар деб исм қўйдилар. Эҳтимол, бир неча йиллик ёлғизликдан сўнг (эр-хотиннинг иккови ҳам илгари оилали бўлиб, кейинроқ ажрашган эдилар) бир-бири билан тақдир ипларини боғлашгач, кунлари янада ёруғ, ҳаёти мунаввар бўлишини исташгандир? Балки...

Иккинчи фарзандига эса Абдукарим деб исм қўйишди.

Кунлар фароҳбахш ўтарди. У онадош — ўгай укаларини еру-кўкка ишонмас, меҳр билан суярди.

Бир куни эса...

— Тилла тиш қўйдириб беринг, — деди Тожихол эрига эркаланиб.

— Майли, сен хоҳласанг, осмондаги ойни олиб беришим ҳам ҳеч гап эмас, — деди отаси меҳр билан. Шундан сўнг ота уларга ҳар куни сут, қатиқ ва сариёғ берадиган говмушни бозорга олиб бориб сотиб келди.

— Киссамда пулим бўлмаса, мана оғилда сигирим бор. Лекин, синган кўнгил ойнасини ямаб бўлмайди. Хотиним тилла тишни орзу қилибдими-ҳавасини бир қондирай!

Бир неча кундан сўнг Тожихолнинг тилла тишлари қуёш нурида ялтирай бошлади. Бундан ўзини қўярга жой тополмай қолди.

— Ярашипти. Анча чиройли бўп кетибсиз, кўз тегмасин, — дейишди ота-болалар хурсандчилигини яшириб ўтирмай.

...Кунлардан бир куни Бобомурод, бегона киши кайфияти чоғ ҳолда уйларидан чиқиб кетаётганлигини кўриб қолди. «Бу ким экан-а? Отам уйда бўлмаса, онамда нима ишлари бор экан?»

Нима учундир онаси ҳам яхши кайфиятда ўтирарди.

Бола ўн бир ёшга тўлган, оқ-қорани таний бошлаган, кўп нарсаларнинг фаҳм-фаросатига етар эди.

— Ҳа, Бобомурод, келдингми? Нимага қовоғингни уйиб юрибсан?

— Ўзим...

Бир куни ўша одам яна уларнинг уйларида ўйнаб-кулиб ўтирганини кўрди. Нега онаси бегона, бадбашара эркак билан бунчалик апоқ-чапоқ бўлади? Нима учун у киши отаси йўқлигида келиб-кетади? Бунинг сабаби нимада экан? Нега бу одамни кўрганида худди сигири эгиз туққандай онасининг кайфияти чоғ бўлаверади?

Бола бу ҳолни кўриб турар, аммо ўйлайвериб ўйининг тагига етолмас эди. «Отамга айтсаммикин? Афти беўхшов бегона бир эркак тез-тез онамнинг олдига келади, десам, уйда жанжал бўлмасмикан?»

У чўғ устида ўтиргандек безовта бўлар, икки ўт орасида қолганди. Айтса, онасидан балога қолиши тайин, бунинг устига... Ота-онаси ажрашиб кетишса... Ахир, у яна отасиз қолади-ку? Кейин кимни «Ота-отажон!» дея чақиради? Ота-онаси ёмон яшамаяптилар-ку? Уйда ҳамма нарса бўлса, онасига нима етмаяпти экан?

Бола кўнглини кимга ёришни билмас, агар сир ошкор бўлиб қолса, меҳрибон отасидан ажралиб қолишдан қўрқар эди.

Бир куни отаси билан бирга уйга келганларида кўнгли ниманидир сезгандек бўлди. Эшикни очишганда эса... қўрқинчдан сал бўлмаса бақириб юбораёзди. Не кўз билан кўрсинки, онаси ўша киши билан тўшакда...

Уларнинг кайфи чоғ. Ахир, онаси бошқа бировнинг — мана бу ёнидаги отасининг маҳрами-ку? Нега отаси тирик бўла туриб...

Ота бу кутилмаган ҳолдан саросимага тушиб қолди. Юзи қизариб, ўзини қўярга жой тополмай қолди. Бобомурод воқеа қандай тугашини ҳис қилиб турар эди. «Ҳозир отам онам билан бегона эркакни чавақлаб ташлайди!»

Йўқ, бундай бўлмади. Отаси ҳиссиётларига ортиқча эрк бермади, жаҳлини жиловлади. Фақат умрида биринчи марта хотинига қўл кўтарди. Қўлига тушган ўроқ билан дуч келган жойига бир туширди, холос.

Кейин эса... участка милиционерига учрашди.

Ҳаётнинг бу кутилмаган, аччиқ зарбасидан карахт бўлган ота анча вақт ўзини ўнглай олмай юрди. Ахир у хотинини еру-кўкка ишонмас, эди-да. Энди ажралишидан бошқа илож қанча? Лекин, уни ниҳоятда яхши кўрар эди. «Афсус, сен севганинг билан сени севмаса бекор экан!»

Туман халқ суди аҳвол билан танишгач, эр-хотинни ажратиш ҳақида қарор чиқарди. Суд жараёни кетаётган пайтда боладан сўрашди:

— Сен ўз онанг билан қоласанми?

— Йўқ, отам билан кетаман!

— Ахир отанг ўгай-ку! Ўз онангдан ҳам воз кечасанми? — деди кимдир шивирлаб.

— Ҳа!

Бола қалби ҳали ёруғ орзулар билан лиммо-лим эди. Ҳаётдаги айрим қабиҳликлар, эгриликларга ҳуши йўқ эди. Ҳаётни фақат нурдан, эзгу ҳислардан иборат, деб англарди.

Ахир... Ўз онасидан воз кечиш... Бундан ортиқ даҳшат бўлармикин? Нега Бобомурод онасини — ўз туққан онасини эмас, айнан ўгай отасиникида яшашни танлади? Эҳтимол, бу қарори билан ҳаётдаги баъзи чиркин, ифлос ҳодисаларга тупурдимикин? У китобларни ўқир, ҳинд кинофильмларини томоша қилар экан, отасиз, никоҳсиз туғилган болаларни кўриб нафрати қўзиб кетар, эри бўла туриб, бегона эркаклар билан айш-ишрат қиладиган кимсалар экран қаршисида гавдаланганда жаҳлдан чинқириб юборарди. Наҳотки ҳаёт фақат кайфу-сафодан иборат? Айрим аёллар «беш кунлик дунёда айшимни суриб қолай», деган ҳавойи ҳислар билан ўзини овутаётганлиги учун ҳам қўйди-чиқдилар, оилавий жанжаллар ҳалиям давом этмаяпти деган фикр хаёлдан ўтади.

— Бугун эса... Уйида фоҳишаларни сақлаган қўшмачи аёлни суд қиляпман, — деди судья.

— Бобомуроднинг тақдири нима бўлди?

— Қизиғи шундаки, суд қарори билан уч нафар фарзанднинг ҳаммаси онасининг эмас, балки отасининг қарамоғида қолдириладиган бўлди, — деди тажрибали ва одил адвокат.

— Чунки, бу аёл она деган номга муносиб эмас, — дейди туман прокурори ёрдамчиси.

Онамдан воз кечаман!..

Бу даҳшатли сўзни айтиш қанчалик оғир.

Тоғлар каби зил-замбил бу сўзларни тилга олган бола нималарни назарда тутди экан?

Жовли ХУШБОҚОВ, «Туркистон»нинг ўз мухбири.

Йигитнинг мар-ди от минади

Кўнгил кўзгуси

ҚАЛБ ЖАВОҲИРЛАРИ

Биз афсус чекиб бўлдик. Афсус энди бизларни чексин.

***

Бўсанинг сурати қандай бўлади? Қизилми? Пуштими? Нафармонми? Менимча, у оловнинг рангида бўлади.

***

Телефон жиринглаганда қўрқиб кетаман, сенинг номингни адаштириб айтиб юборишдан чўчиган янглиғ.

***

Муҳаббат! Мен сенингмас, Сен менинг тузоғимга илиндинг. Энди ҳеч жойга қочиб қутулолмассан. Чунки тузоқнинг бир учи юрагимга боғлаб ташланган. Мабодо унида суғуриб олсанг ҳалолинг бўлсин. — Сен озодсан!

***

Менга «ўзгариб кетибсиз» дема, мен ўзгарганим йўқ — ўшаўшаман. Фақат... сенинг қарашларинг ўзгарган бўлиши мумкин.

***

Никоҳ нима? Чегарами, темир тўсиқми? Баъзан менга у қароқчиларнинг афандини айлантириб қўйган доира чизигидек туюлади. Зеро, Муҳаббат ҳам, Меҳр ҳам чексиздир, чегарасиздир.

***

Симёғочга суяндим — синди, чинорга таяндим — мўрт экан, тоғга ёнбошлагандим — чўкиб кетди. Тик оёқда бир умр яшаб бўлмаслигини билсанг... мени қийнамоқдан не наф?

***

Мен сендан ўзга ҳамроҳ тополмадим. Ёзганларимни шамолга айтдим — элга ошкор қилди, Ойга айтдим — ўн беш кунлик бардоши бор экан. Юлдузларга айтдим — тинглай туриб кўзини қисди.

— Мен сендан ўзга ҳамроҳ тополмадим.

***

Сен худди туманга ўхшайсан, кўриб тураману бағримга босолмайман.

***

Сен нуқул осмонда юрасан — оёғинг ерга тегмайди. Ва афсуски, бошинг ерда эканлигини ўзинг билмайсан.

***

Сенинг зулфларингдан дор ясасалар, жувонмарг кетишга тайёрман!

***

Биламан, бир куни барибир ҳузуримга қайтиб келасан. Аммо бир нарсани билмайман. Ўша пайтда қўлингда гул бўладими ёки ханжар...

***

Мен сени ойга ўхшатдим — ботиб кетдинг, гулга ўхшатдим — пайҳон қилдилар, асалим дедим — ялаб қўйишди, гавҳарим дедим — чўнтакка урдилар. Исминг нима ўзи сенинг, Муҳаббат!

Эсирган БОЛИЕВ.

Умр сабоқлари

Қўшнимизникига худойига тўплангандик. Нозимхон қори ҳам келдилар. Қуръон тиловат қилингач, у киши ҳар биримиз билан алоҳида-алоҳида ҳол-аҳвол сўрашдилар. Сўнг кеча бўлиб ўтган бир воқеани ҳикоя қилиб бердилар.

— Шу десангиз, кўча йўлкасидан келаётгандим. Эндигина қоронғу туша бошлаган палла. Одам шарпаси кўзга элас-элас ташланарди. Шу пайт орқа томондан кимнингдир илдам қадам ташлаб келаётгани қулоғимга чалинди. Аввалига эътибор бермадим. Кейин десангиз юрагим бир «шув» этди ҳам. Лекин орқага қарашни эп билмадим. Бамайлихотир кетаётгандек тутдим ўзимни. Шу ўртада у менга етиб келди. Беихтиёр шахт қайрилиб унга қарадим. У ҳам тўхтади.

— Ассалому алайкум, — деди у тавозе ва мулойим овоз билан.

Наҳотки менга салом бериш учун ошиққан бўлса ё бир кўз таниши бўлиб суҳбатлашиб кетиш иштиёқи бормикан, деган хаёл лип этиб ўтди менда.

— Узр, тақсир, — деди у, — шошилинч юмуш билан кетаётгандим, сиздан ўтиб кетишга ижозат берсангиз.

— Бемалол, — дедим. Бу сўзни ҳам беихтиёр айтиб юбордим. Йигит «раҳмат, иймони бой бўлинг» деди-ю ўша шахд билан одимлаб кетди. Мен унга қараганча турган еримда қотиб қолдим. Унинг бу одоби қаттиқ таъсир қилди, ҳаяжонландим, кўзларимдан ёш келди. «Сени туққан онангга, тарбиялаган отангга раҳмат» дедим. Ўша мўминни ғойибона дуо қилдим. Кўз ёшларимга сабаб, ўзимизнинг шарқона одоб, қадимий удумларимиз яна ўнгланаётганлигини кўрганимдан, уни юракдан ҳис қилганимдан эди.

Саломнинг кучи шунчалик таъсирли эканлигини кўпдан бери бу қадар яққол, бу қадар юракдан ҳис этмагандим. Зеро ҳадиси муборакда айтилган: бир одамнинг бошқа одам билан учрашганида салом бермоғи, саломидан сўнг ҳол-аҳвол сўрашмоғи Аллоҳ наздида ҳам, Расулуллоҳ наздида ҳам яхши иш саналур. Яна айтилурки, икки мусулмон бир-бирига рўбарў келиб қўл берса, Аллоҳ таолло бир-биридан айрилмасидан олдин, ҳар иккисининг гуноҳини кечирур...

Қори аканинг бу ҳикояси йиғилганларнинг барчасига таъсир қилди. Ўшандан бери шу ҳақда негадир бот-бот ўйлайман. Ёшлик йилларимни хотирлайман. Ўша даврларда бирор кимсага салом бермай ўтиб кетадиган бўлсак, дарров тўхтатишарди.

— Қани айтингчи, ўғлим, кимнинг фарзандисиз? — жавобни олишгач, яна сўрардилар: — нега салом бермай ўтиб кетяпсиз? Отангиз кўрганларга салом бериб ўтинг, деб тайинламаганларми?

Уятдан юзларимиз лов-лов ёнарди. Хижолатнинг зўридан баъзан тайинли бирор жавоб ҳам бераолмасдик.

Ёш бир жойга бориб, оқ-қоранинг фарқига етадиган бўлиб қолганингда саломлашиш — бу миллий ахлоқимизнинг дебочаси эканлигини тобора чуқурроқ ҳис этаборркан киши.

Сезганмисиз: кўнглингиз бирор нохуш воқеадан хижил бўлиб келаяпсиз. Бутун фикри-ёдингиз ўша билан банд, шу пайт кимдир сизга салом беради, ҳол-аҳвол сўрайди, яхши тилакларни айтиб, яна йўлига равона бўлади. Қарабсизки, сиздаги ўша кўнгил хижиллик ёйилиб кетибди. Бу ҳолатни мен кўп бор ҳис этганман. Айниқса тили эндигина чиқа бошлаган болакайларнинг одоб билан сизга қараб салом бериши, уларнинг ҳеч нарсага тенглаштириб бўлмайдиган ширин каломи дунё каби лаззат бағишлайди. Сиз уларнинг бошларини силаб, икки оғиз бўлса ҳам ширин сўз айтасиз. Бундан уларнинг кўнгли тоғдек кўтарилади. Яхши сўз жон озиғи дейдилар-ку. Энди ўша болакайлар яна қараб туришади, ким ўтаркин деб ва бир-бирларидан ўзаман деган ниятда салом бермоққа ошиқадилар. Бамисоли ҳаёт жозибасига жозиба қўшилгандек.

Шундай кезларда ёшлигимизда эшитган эртаклардаги сўзлар беихтиёр ёдга келади: ҳозир ким келса, унинг ажали етди, деб турган ялмоғизга чўпон одоб билан салом бергач, унинг даҳшат тўла важоҳати юмшайди ва дейди: агар саломинг бўлмаса, икки ямлаб, бир ютардим...

Халқ донишмандлиги бу каби афсона ва эртакларни бекорчиликка эрмак учун тўқимаган. Уларнинг ҳар бири мазмунида ҳаёт учун, кишилар учун ибрат бўларли чўнг маъно ётибди...

Йўлда кетаётибсиз. Кимдир сизни енгилгина бир туртиб ўтиб кетди. Тикилиб қарайсиз. Яхшигина кийинган, қадди-басти ҳам ҳавас қилгундек. Лекин киши бировни туртиб ўтиб кетиши одобдан эмаслигини хаёлиги ҳам келтирмайди. Ҳа, ўзи инсоф берсин, деб қўясиз. Ана рўпарангиздан тик қоматли йигит келяпти. Сиз унга, унинг навқиронлиги, бўй-бастига ҳавас билан тикилиб келяпсиз. У рўпара келади ва сизга бепарвогина ўтиб кетади, шу заҳотиёқ ундаги жозиба йўқолади. Унга ҳам яратгандан инсоф сўрайсиз. Трамвай ёки троллейбус кутиб турибсиз. Ҳаяллаб қолди у, келиб тўхтагач, бошқалар қатори сиз ҳам унинг эшиги томон борасиз. Энди тутқични ушлаб, зинасига қадам босаман деб турганингизда кимдир сизни туртиб, олдинга ўтиб кетади. Кўнгилга қаттиқ ботади бу ҳолат. Лекин у парвою фалак. Норизо кўз билан унга қарайсиз. Кўриниши тўппа-тузук. Нима ҳам дейсиз. Тавба демоқдан ўзга чора йўқ. Метрога чиқдингиз. Ҳаммаёқни гумбурлатиб овоз янграйди. «Муҳтарам йўловчилар, ёш болали, ногирон ва кекса кишиларга жой беришларингизни сўраймиз». Рўпарангизда келишган бир қиз йигити билан нима ҳақдадир бамайлихотир суҳбатлашиб ўтиришибди. Баъзан «ҳиринг-ҳиринг» қилишади. Иккиси ҳам резина чақични чапиллатиб чайнашяпти. Ғашингиз келади. Яна тавба демоқдан ўзга чора йўқ. Ўзи инсоф берсин дейсиз.

Мўминларга, биринчи навбатда ёшларимизга пайғамбаримиз жаноби Расуллулоҳнинг қуйидаги ҳадисларини яхши ният ва эзгу мақсад ила эслатиб қўймоқликни лозим топдим:

«Кичикни ҳурмат қилмаган, қарининг қадрига етмаган — бизнинг аҳлимиз эмас».

Исмоил СУЛАЙМОНОВ, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган маданият ходими.

САЛОМ ҲИКМАТИ

НАВРЎЗ ТУҲФАСИ

Республикамиз пойтахтидан бошланган Наврўз шодиёналари мамлакатимиз шаҳар ва қишлоқлари, маҳалла ва гузарларида давом этаётир. Наврўз Тошкентнинг Юнусобод туманидаги «Астробод» маҳалласи аҳли учун ўзгача шоду ҳуррамлик келтирди. Бу ерда «Конструктор» илмий ишлаб чиқариш бирлашмаси 32 хонали турар-жой биносини қуриб фойдаланишга топширди. Шу муносабат билан дастурхон тузаб, маҳалладошлар ошга таклиф этилди. Карнай-сурнай садолари остида уйнинг калитлари эгаларига топширилди. Улар орасида умр йўлдоши иккинчи жаҳон урушида ҳалок бўлган 83 ёшли Муқаддам ая Одилова, ногирон Анвар Файзиев бор. Уй бекаларига биттадан гилам туҳфа этилди.

— Эҳтиёжманд оилалар учун қурилган бино асосан корхона фойдаси ҳисобига бунёд этилди, — дейди бирлашма бош директори, республика Олий Мажлиси депутати А. Ғуломмаҳмудов. — Бундай савобли ишларни давом эттириш ниятидамиз.

П. НИШОНОВ, ЎзА мухбири.

Газета саҳифаланаётганда

ҲАР БИР БОЛАГА 500 СЎМ

Инсон кўнглини олиш қийин. Айниқса, етим болаларнинг. Дунёда бой бўлиб ёки бошқача яшаш мумкин. Отасиз, онасиз эса... Дунёда яхшиларнинг дуосини олиш яхши. Лекин ота-она дуоси... «Наврўз» ресторанида пойхатимизнинг болалар уйида тарбияланаётган 330 та болага ош берилди. Шундан 27 та бола суннат қилинди. Уларнинг ҳар бирига банкларда ҳисоб-рақами очилиб, 500 сўмдан пул қўйилди. Қолганларига байрам совғалари тарқатилди.

Шу кечани ўтказган, унга ҳомийлик қилган Тошкент шаҳар хокимияти ва Абу Али ибн Сино табобат дори-дармон тижорат фирмаси, Меҳр-шафқат жамғармаси ҳамда «Наврўз» ресторани жамоасига миннатдорчилик билдирилди.

Кечада куйлар, қўшиқлар, рақслар ижро этилди. Дил сўзлари айтилди. Асосийси, болалар хурсанд бўлди. Ушбу айёмда Ўзбекистон ижтимоий таъминот вазири Баҳодир Умрзоқов иштирок этди.

Тўлқин РЎЗИЕВ.

КЕЛГУСИ СОНДА:

• Муборакнинг довруғи

Ярми ҳазил, ярми...

БИР ДОНА ГУЛ

— Ҳой! Менинг оқ костюмшимимни дазмоллаб қўйганмисан! Оқ пайпоғимни ҳам обке. Бўл, тез-тез! Шошяпман. Эртага — байрам. Бугун ишхонамиздаги хотинларни гул билан кутиб олмоқчимиз. Бозорга боришим керак.

— Мана дадаси, ҳаммаси тайёр.

Нафиса аввалига эрининг хафсала билан кийинаётганини кўриб болаларча соддалик билан қувонди. Эр ойнага тикилиб ўзини обдан текшириб бўлгач, шоша-пиша чиқиб кетди.

Дарвоқе, эртага байрам-а!.. Аёл еттинчи қаватнинг кенгина деразасидан ҳовлига қараб ўйланиб қолди. Анча вақт ўтди шекилли, узоқдан апил-тапил келаётган Маҳкам акасига кўзи тушди. Қўлларида бир қучоқ гул. Нафисанинг юраги беихтиёр орзиқиб кетди. У ўша лаҳзада бу гуллар ўнгамас — эрининг ишхонасидаги ҳакимаю ҳамшираларга ва фаррош опаларга аталганини унутганди. Нафисанинг эри — врач. Ёнгиналаридаги шифохонада ишлайди. Аёл чопқиллаб гул кўтариб келаётган эрининг ҳар бир қадамини — кўнглини поёндоз қилгудай бўлиб — кузатди. Лекин... Не кўз билан кўрсинки, Маҳкам акаси уйлари томонга эмас — ишхонаси ёққа бурилиб кетди.

Аёл тик оёқда ортиқ туролмади. Шалвариганча курсига ўтириб қолди. Яна хаёлга чўмди: қаёқданам тикувчи бўлган экан-ман-а, врач ёки ҳамшира, ҳеч бўлмаганда, фаррош бўлиб қўя қолсам нима қиларди-я!.. Эҳтимол, ўшанда Маҳкам акам билан бир ишхонада ишлаган ва унинг қўлларидан азонлаб гул олган бўлармидим! Тавба, анави нариги «дом»даги сатанг Севара ҳам бугун менинг эримнинг қўлидан гул олса-я! Мен эса...

Нафисанинг мижозлари кўп. Ҳали замон тикилган кўйлакларини олгани келишганда уйини гулга тўлдириб кетишади. Қайсарлик қурсин. Бу гуллар қанчалик кўркам бўлмасин, Нафисанинг кўнглини кўтаролмайди. У айнан эрининг қўлидан гул олгиси келади. Бозорга бориб: «Хотинимга қайси гул ёқаркин-а?» деб ўйланиб туришини тасаввур қилади... Ўн тўрт йил кутди. Лекин бугун ҳам бундай бахтли кун уни четлаб ўтиб кетди. Ҳолбуки, эри Нафисанинг гулга жуда-жуда ўчлигини яхши билади. Унда — жўрттага шундай қилармикин-а!

Чиндан ҳам, ойнинг биринчи чораги яхши бўлди. Аёлларнинг шаънига айтилмаган ширин сўз қолмади. Мириқиб-мириқиб мақтов эшитдик. Бир йилда бир бошимиз кўкка етса нима қипти! Осмоннинг бирон чети ўпирилиб тушармиди!.. Йўқ, айтмоқчи бўлганим — бу эмас. Бошқа. Байрам арафасида ишдан келаётсам ғалати манзарага кўзим тушди: аксарият аёлларнинг қўлларида бир донадан гул. Ҳайрон қолдим. Одатда гулни кўпроқ беришади шекилли. Битта гулни асраб уйгача етказиш ҳам қийин бўлса керак, қаттиқроқ хўрсиниб юборсанг қайрилиб кетиши ҳеч гапмас. Хаёлан гулдондаги бир дона чиннигулни томоша қилиб кўрдим: кимсасиз чўлда бир ўзи қолган кишидек ғариб ва юпун кўринаркан кўзга. Шу тобда менда негадир ҳавасмас — ачиниш ҳисси уйғонди.

Бирдан хаёлларим эриш туюлиб ўзимни койий бошлайман: шу ҳам гап бўлди-ю! Совғанинг катта-кичиги бўлмайди. Бир дона бўлса ҳам гул — гул-да! Қолаверса, гап совғада эмас — эътиборда.

Замира ЭГАМБЕРДИЕВА.

НОДИРА МАҲЗУНАЛАРУ, ЗЕБИНИСО ГУЛЧЕҲРАЛАР...

Ёшлар Иттифоқи Навоий давлат педагогика институт қўмитаси котиби Одилхўжа Муродов ҳамда институт раҳбарияти ташаббуси билан Наврўз байрамига бағишлаб иккита тадбир ўтказдилар. Биринчи тадбир математика ва умумтехника факультетининг 5 нафар талабаси «Иқбол» танловида беллашдилар. Танлов қизиқарли ўтди барча иштирокчилар фаоллик билан қатнашдилар. Ҳар бир шартга ҳозир жавоб бўлган Гулмира Давлатбоева, Нилуфар Омонова, Нафиса Саъдуллаевалар ғолиб бўлдилар. Иккинчи тадбир эса Нодира шеъриятига бағишланди. Бунинг учун инситутдан 6 нафар Нодира исмли қизлар танлаб олинди. Нодира қизлар Нодира ғазалларини ёддан ўқидилар. Улар Нодира давридаги миллий кийимда эди. Бу танловнинг ғолиби ўзбек тили адабиёти факультети 3 босқич талабаси Нодира Мансурова бўлди.

(Ўз мухбиримиз).

Аҳоли диққатига

Шу йилнинг 1 апрелидан бошлаб электоэнергияга тўлов таърифи ўзгаради.

1 киловат-соат электроэнергия янги таъриф бўйича 1 сўм 25 тийин.

Қарздор фуқаролар 15 апрелга қадар эски таъриф бўйича тўлашлари мумкин.

Алоҳида енгилликка эга бўлган фуқароларнинг имтиёзлари сақланиб қолинади.

«ЎЗЭЛЕКТРОНАЗОРАТ»

ТАШКИЛОТ ВА КОРХОНА РАҲБАРЛАРИ ДИҚҚАТИГА

1 апрелдан бошлаб электр энергиясининг нархи янги таъриф бўйича тўланади.

Янги таърифга кўра 1 киловат-соат электр энергияси қуйидагича баҳоланади.

Биринчи гуруҳга кирувчи ташкилотлар учун —
1 сўм 61 тийин (1 киловат энг кўп кучланиш учун — 1 йилга 3458 сўм)

Иккинчи гуруҳга кирувчи ташкилотлар учун —
2 сўм 68 тийин

ШУНИНГДЕК:

Учинчи гуруҳ — 1сўм 40 тийин ва 1 сўм 20 тийин
Тўртинчи гуруҳ — 1 сўм 75 тийин
Бешинчи гуруҳ — 1 сўм 75 тийин
Олтинчи гуруҳ — 2 сўм
Еттинчи гуруҳ — 5 сўм
Саккизинчи гуруҳ — 6 сўм 35 тийин.

Ўз вақтида ёки тўла бўлмаган тўловлар юзасидан тушунмовчиликлар бўлмаслиги учун мавжуд қарзларингизни тўлашларингизни сўраймиз.

«ЎЗЭЛЕКТРОНАЗОРАТ»

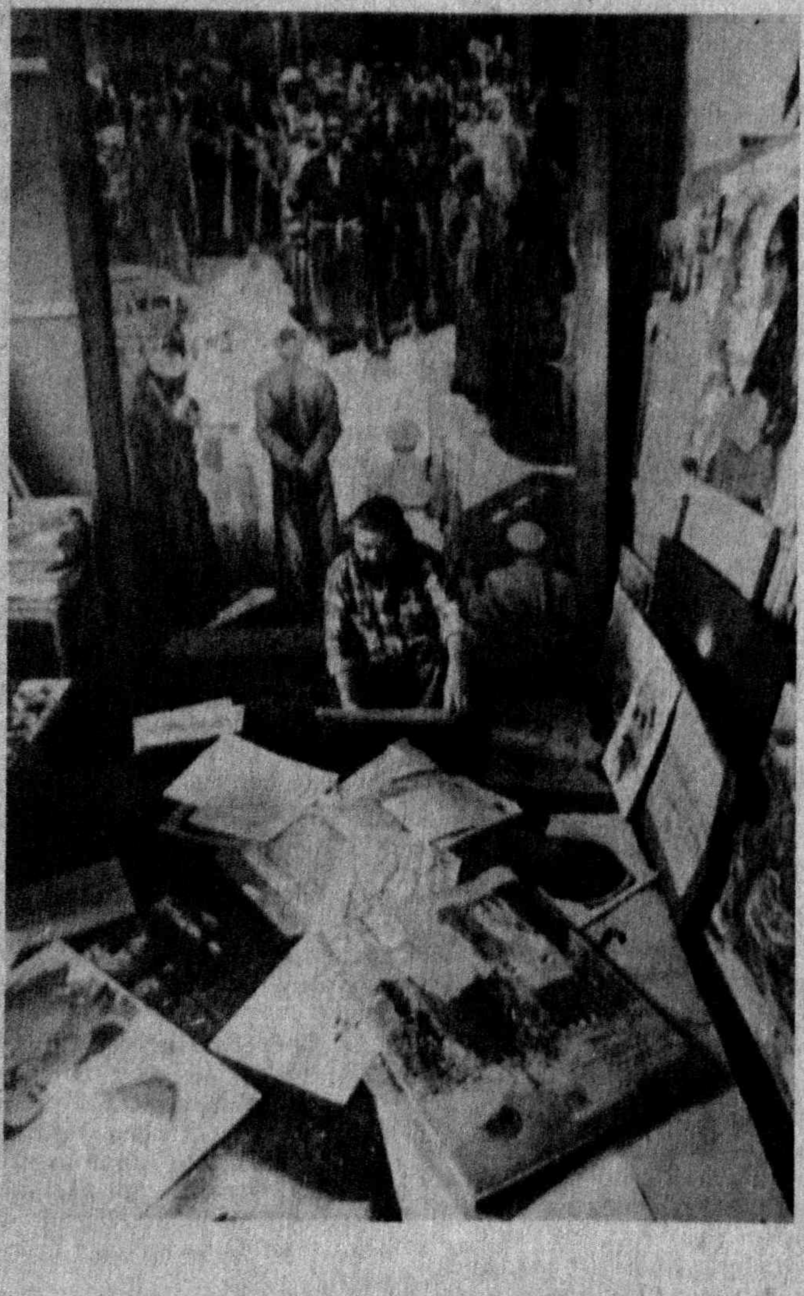

Мусаввир ижодхонасида

Бугуннинг гапи

СИГИРНИ «ЕБ ҚЎЙГАН» ИТ

Ҳамқишлоғим — болаликдан бирга ўсган дўстим раҳматлик отамнинг маъракасига хорғин қиёфада келди. Маърака тарқагач... дардини тўкиб солди.

Унинг ити бўларди. Зоти, турки эсимда йўқ: бир неча марта кўрганман. Биз — бир гуруҳ ҳамқишлоқ жўралар 1996 йилни ана шу дўстимизникида кутиб олгандик. Ўшанда ҳам у ит думини ликиллатиб юрган, кетаётганимизда анча жойгача изимиздан борган эди.

Дўстимнинг ҳикоя қилишича, яқинда уларнинг уйи ёнида баджаҳл бир ҳамқишлоғимиз ўтиб қолган. Ит эса хуриб унинг олдига чиққан. Шунда у итни бир-икки марта қаттиқ тепган. Боякишнинг жағи синган экан. Дўстимнинг бир ўғли ит бечоранинг жағини ўрнига солмоқчи бўлганда, кўппак қўлидан тишлаб олибди. Овқат бермоқчи бўлган иккинчи ўғлини сонидан қопибди. Шифокорлар болаларни укол қилиб, эмлаш зарурлигини айтишибди.

— Эмлаш учун ишлатиладиган вакцина баҳоси қиммат, — деди дўстим хўрсиниб. — Уйдаги сигирни сотишга мажбур бўлдим.

— Анча сарф-харажатга қолибсан-да! — дедим унга.

— Нимасини айтасан. Мен-ку сигиримни сотиб вакцина олдим. Аммо касалхонада бир кампирни кўриб, унга жуда ачиндим. Бечоранинг якка-ю ёлғиз ўғли вафот этиб, ёнида ягона невараси — ўсмир қолган экан. Шу йигитчани қутурган ит қопибди. (Қутурган итлигини дарров аниқлашибди: ўсмирни тишлаган итнинг бошига сув сепишганида у тил тортмай ўлибди). Кампир йигитчани касалхонанинг тегишли бўлимига бошлаб келса, бўлим мудири «Уни эмлаш учун зарур бўлган вакцина бизда йўқ. Бўлмайди ҳам. Ўзингиз топиб келинг» дебди. Кампир «Пенсиямни ҳам ололмаган эдим. Энди қайдан пул топаман?» — деб хуноб бўлади. Пул сўраб борадиган қариндоши, танишбилиши ҳам йўқ экан. Уни касалхона бош врачи олдига бошлаб бордим. Бош врач хориждан келган инсонпарварлик ёрдамига масъул ўринбосарини чақирди. Муовин ўша дори-дармон орасида вакцина умуман йўқлигини айтди. Раҳбар олдидан ҳафсаламиз пир бўлиб чиқдик. Даволовчи врач кампирга:

— 10 кун ичида вакцина топиб неварангизни эмлатмасангиз, оқибати ёмон бўлади! — деди. Кампир пул қидириб, қишлоғига жўнади. Ҳали-ҳали унинг мунғайган қиёфаси кўз олдимдан кетмайди!

Дўстимнинг гаплари менга қаттиқ таъсир қилди. Ўйланиб қолдим: ҳақиқатан ҳам вакциналар нархи жуда баланд. Шифохоналарнинг бу дори билан таъминланиши эса ҳаминқадар!

Шундай шароитда ит қопгану вакцина сотиб олишга қурби етмаган фуқаро нима қилиши керак?

Иккинчи масала: кейинги пайтда шаҳар ва қишлоқларимизда дайди итлар сони кўпайиб кетди. Илгари махсус идора ходимлари бундай итларни тутиб олиб кетиш билан шуғулланарди. Эндиликда эса... Яна билмадик!

Ит — вафо... дейишади. Лекин барибир ит — ит-да! Эҳтиёт бўлган, эҳтиёт чорасини кўриб қўйган яхши. Акс ҳолда, бегуноҳ одамлар жабрини тортиши мумкин...

Янгибой ҚЎЧҚОРОВ, «Туркистон» мухбири.

Спорт

НАВОИЙЛИКЛАР ҒАЛАБАСИ

Республика спартакиадаси доирасида эркаклар ва аёллар ўртасида ўтказилган волейбол ва баскетбол бўйича мусобақалар ниҳоясига етди.

Волейбол мусобақасида Навоий терма жамоасининг ғалабаси кутилмаган янгилик бўлди. Пешқадамликни қўлдан бой берган тошкетликлар иккинчи ўрин билан кифояланди. Фарғоналиклар учинчи ўринни олди.

Аёллар ўртасида ҳар доимгидек пойтахтликлар ўзларининг кучли эканини намойиш этди. Фарғоналик қизлар иккинчи ва андижонлик спортчилар учинчи ўринни эгаллади.

Чирчиқда ўтказилган баскетболчи аёллар ўртасидаги мусобақада Тошкент шаҳри жамоаси ютиб чиқди. Самарқандлик спортчилар ғолиблик шохсупасининг икинчи поғонасини банд этишди. Навоийлик қизларга эса учинчи ўрин насиб этди.

ЎЗБЕКИСТОН КАСАБА УЮШМАЛАРИ ФЕДЕРАЦИЯСИ

КЕНГАШИ

СИЗ ҚАЕРДА ДАВОЛАНИБ, ҲОРДИҚ ЧИҚАРМОҚЧИСИЗ?

Санаторий-курортлар бирлашмасининг йўлланмаларни тарқатиш Бошқармаси таътилингизни Республикамиздаги санаторий-курорт муассасаларида ўтказишни Сизга таклиф қилади. Бу масканлар даволаниш ва дам олиш учун зурур бўлган ноёб табиий-иқлимий омилларга эга.

Булар — «ОҚТОШ», «Абу АЛИ ибн СИНО», «БОТАНИКА», «БЎСТОН», «8 МАРТ», «ЗОМИН», «КОСОНСОЙ», «ҚАШҚАДАРЁ СОҲИЛИ», «МАРҲАМАТ», «МИРОҚИ», «НИҲОЛ», «СИТОРАИ МОҲИ ХОСА», «ТУРОН», «ЧОРТОҚ», «ЧИМЁН», «ЧИНОБОД», «ХОВОТОҒ», «ТОШКЕНТ МАЪДАНЛИ СУВЛАРИ», «ЗАНГИОТА», «СЕМУРҒ», «ХУМСОН», «НАВБАҲОР».

Даволаниш муддати — 24 кун. Бундан ташқари, ЕСCЕНТУКИ, КИСЛОВОДСК, ЯЛТА, ТРУСКОВЕЦ, ИССИҚКЎЛ

санаторий муассасаларига ҳам йўлланмалар сотиб олишингизга ёрдам бера оламиз.

ЙЎЛЛАНМАЛАР УЧУН ПУЛ ИСТАЛГАН ШАКЛДА ТЎЛАНАДИ.

Маълумотлар учун телефонлар: 56—85—68, 56—78—15.

Манзилимиз: Тошкент шаҳар, «Правда Востока» кўчаси, 24-уй.

Муассис:
ЎЗБЕКИСТОН ЁШЛАР ИТТИФОҚИ МАРКАЗИЙ ҚЎМИТАСИ
Ҳомий:
ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ «МАТБУОТ ТАРҚАТИШ УЮШМАСИ» АССОЦИАЦИЯСИ

Бош муҳаррир
Абдуқодир НИЁЗОВ

ТАҲРИРИЯТ:
Қабулхона — 36-56-58;
хатлар бўлими — 36-54-65; тижорат бўлими — 33-79-69, 36-58-48; ижодкор гуруҳлар — 36-57-52; котибият — 36-55-96.

МАНЗИЛИМИЗ:
700083 Тошкент Матбуотчилар кўчаси, 32-уй
Нашр кўрсаткичи 64607

Муаллифлар фикри таҳририят нуқтаи назаридан фарқланиши мумкин.

Реклама ва эълонлар учун тел.: 33-95-97, 33-79-69

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 00012
«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси

Буюртма Г. — 0130
Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41

Ҳажми — 2 табоқ. Тираж — 10476.
Газета IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди.

Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А-2
Босишга топшириш вақти — 21.00

1 2 3 4 5 6